

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LIX

Gegužė — May 31, 1974,

Nr. 42

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PREZIDENTO
A. SMETONOS
MINĖJIMAS
WASHINGTONE

A. Smetonos 100 m. gimimo ir 30 m. mirties sukačių minėjimas Washington, D.C. įvyko š.m. gegužės 19 d., sekmadienį, puičioje Prince Georges liginės auditorijoje.

Minėjimą - akademią atidarė LB Washingtono apylinkės pirm. dr. J. Genys ir prezidentui pakvietė Lietuvos Atstovų Juožą Kajecką, Tėv. dr. T. Žiūraitį, OP, ALTS-gos pirm. Emiliją Čekienę, Vincą Trumpą ir muz. p. Bakerskienę.

Tėvas dr. T. Žiūraitis paskaitė invokaciją kreipdamasis į Visagali, kad kryžių kraštas - Lietuva gali būti greičiau atgauti savo laisvę ir nepriklausomybę, nes visos tautos turi giliausią troškimą laisvės. Kiekvienas geros valios žmogus supranta, kodėl ten - Lietuvoje Kudirkų ir Kalantos dvasia - nemirtingi tautos žiburiai. Jų liepsna dega girios ir lankos, kraujo skundą sugėrę tyliai...

Lietuvos Atstovas Juozas Kajeckas Trumpu įžanginiu žodžiu nušvietė šios dienos reikšmę. Pagrindiniais kalbėtojais buvo istorikas Vincas Trumpa, kuris gerai paruoštojo paskaitoj kondensuotai, bet išsamiai apibūdino A. Smetonos gyvenimą, jo nueitą gyvenimo kelią ir veiklą bei įnašą į lietuvių tautos istoriją ligi to laikotarpio, kol jis už nuopelnus tautai buvo išrinktas pirmuoju Lietuvos respublikos prezidentu.

Emilija Čekienė taip pat išsamiai paruoštojo paskaitoj nušvietė prezidento A. Smetonos politinę veiklą ir atliktus darbus esant jam prezidentu ligi paskutinio jo gyvenimo atodūsio.

Meninę dalį jautriai atliko Baltimorės vyrų choras "Daina", vadovaujamas muz. Bakerskienės. Visa

KARDINOLAS MINDSZENTY CLEVELANDE... Didysis kovotojas prieš komunizmą kardinolas J. Mindszenty Clevelande buvo triumfališkai sutiktas. Nuotraukoje aukštasis svečias mero Perko kabinete. Iš kairės: Amerikos Tautybių Sąjūdžio vicepirmininkas J. Stempužis, Sąjūdžio gen. sekretorius ir Clevelando miesto viešųjų įmonių direktorius inž. R. Kudukis, kardinolas J. Mindszenty ir Clevelando miesto meras Ralph J. Perk.

V. Bacevičiaus nuotr.

MINDSZENTY IŽIEBĖ PAVERGTŲJŲ
TAUTŲ LAISVĖS LIEPSNĄ

"Netekti tėvynės yra didelė nelaimė, tai yra pati didžiausia nelaimė", rašė graikų tragikas Euripidas. Didžiosios nelaimės įkvėpti

programą užrekdavo Amerikos Balsas ir Baltimorės lietuvių radijas.

Washingtono ir Baltimorės apylinkių lietuvių nepriklausomos Lietuvos prezidentą A. Smetoną šių reikšmingų sukačių proga pagerbė gausiu atsilankymu. Pertraukos metu jaunosios kartos atstovės pavaišino svečius kavute ir pyragaičiais.

Minėjimą surengė LB Washingtono apylinkės valdyba, kurią sudaro pirm. dr. J. Genys, vicepirm. pulk. K. Škirpa, M. Dambriūnaitis, A. Petrutis, J. Vaičiulaitis ir Česnaitė.

Baigiant buvo perduota telefonu gauta nuoširdi padėka iš adv. J. Smetonos visiems rengėjams ir dalyviams už prisiminimą jo brangaus tėvelio. (d)

AMERIKOS LIETUVIŲ
KONGRESUI ARTĖJANT

Šios vasaros pabaigoje, rugsėjo 28-29 d., Chicagoje įvyks Amerikos Lietuvių Kongresas, kurį organizuoja Amerikos Lietuvių Taryba. Šia proga ALT pirmininkas dr. K. Bobelis spaudai išsiuntinėdamas pranešime sako:

-- Amerikos Lietuvių Kongresas yra ALT tradicinis renginys, šaukiamas kas penkeri metai. Jo tikslas -- parodyti Amerikos visuomenei didelę lietuvių vienybę, susiklausymą, toleranciją, masiniame minėjime demonstruojant Lietuvai daromą skriaudą ir atkreipiant dėmesį į Lietuvoje nelegaliai besitęsiančią okupaciją, lietuvių teisių slopinimą. Taip pat siekiama atkreipti JAV politikų ir visuomenės dėmesį į pavojus, kurie gresia JAV-bėms per daug pasitikint Sovietų Sąjungos pažadais. Aišku taip pat, kad toksai kongresas tai drauge ir Altos organizacijos pajėgumo bei lietuvių visuomenės jai rodomo pripažinimo demonstracija.

Kongreso paruošimo ratas jau stipriai užsuktas. Patalpų reikalas sutvarkytas, baigiamas sudaryti amerikiečių ir lietuvių garbės komitetas, sudarytos kongreso rengimo komisijos. T. Blinstrubas, dr. K. Šidlauskas, dr. V. Šimaitis, dr. J. Valaitis jau giliai įsitraukę į paskutinius kongreso programos parengimo darbus. Spaudos komisija, vadovaujama kun. dr. J. Prunskio, organizuoja informaciją, planuoja prieškongresinį ir po kongreso leidinį. Kun. A. Stašys, kun. A. Trakis ir kun. dr. J. Prunskis planuoja kongreso pamaldas. Kun. A. Stašys ir O. Gradinskienė tvarko banketo reikalus. Jiems artimai talkininkauja A. Pakalniškis, E. Vilimaitė, E. Smilgys. T. Kuzienė su V. Šimkumi vadovauja sveikinimų ir reklamų telkimo komisijai. R. Staniūnas rūpinasi jaunimo dalyvavimu kongrese. Visi Altos skyriai ir apskritai organizacijos yra informuojamos apie kongreso parengiamuosius darbus.

apie du tūkstančiai septyniolikos tautybių atstovų sekmadienį, gegužės 26, žygiavo į Clevelando miesto aikštę uždegti pavergtųjų tautų Laisvės liepsną. Eiseina prasidėjo po iškilmingų šv. Mišių nuo šv. Jono katedros ir ją vedė Clevelando vengrų išėivą vizituoju kardinolas Juozapas Mindszenty ir miesto meras Ralph Perk. Kardinolą lydėjo Kolombo vyčių garbės sargyba, miesto ir apskrities raitoji policija, 300 vengrų skautų, vengrų parapijų ir įvairių organizacijų atstovai bei šešiolikos tautybių grupės su savo tautinėmis vėliavomis.

Kai eiseina atvyko prie miesto viešųjų įmonių departamento rūmų Lakeside gatvėje, pasigirdo trimtų garsai ir kardinolas Mindszenty ižiebė pavergtųjų tautų Laisvės liepsną. Prie liepsnos, į rūmų granito fasadą atremta, stovėjo didelė juoda lenta, kurioje blizgėjo grubi metalo skulptūra, simbolizuojanti spygliuotą vielą, tarp kurios pora kartų ritmiškai pasikartoja tarytum V (ictory) raidės forma.

Meras Perk, sveikindamas kardinolą, pabrėžė, kad Clevelando tautybės jį pasitinka ne tik kaip vengrų tautos herojų, bet kaip didį kovotoją prieš komunizmą, katalikų bažnyčios ir krikščioniškosios kultūros gynėją bei visų tautų laisvės kovą vadą. Luteronų, ortodoksų ir evangelikų kunigams sukalbėjus trumpas maldas, Singing Angels vaikų choras su 150 dainininkų pradėjo giedoti Tėve mūsų. Tada,

pranešėjui skelbiant, iš eilės kiekvienos tautybės atstovai padėjo puokštes gėlių bei vainikus prie laisvės liepsnos. Pirmieji buvo vengrai laisvės kovotojai, dalyvavę 1956 metų sukilime. Lietuvaitės Onytė Kliorytė ir Elenutė Razgaitytė, pasiopusios gražiais tautiniais drabužiais, lėtu iškilmingu žingsniu ėjo prie kardinolo ir jį pasveikino nusilenkimu. Apsisukusios jos žengė prie Laisvės liepsnos. Elenutė nešė ant ištiestų rankų rūtų vainiką, o Onytė -- puokštę raudonų rožių apkaišytą rūtomis. Jų eiseina buvo tokia kilni, kad susirinkusieji staiga prdėjo ploti, nors fone vis dar skambėjo choro giesmė. Giesmei nutilus, baigėsi ir septyniolikos tautų eiseina, baigėsi ir šios prasmingos iškilmės, kurias Amerikos Tautybių Sąjūdis, vadovaujamas Ralph Perk, specialiai surengė kardinolo Mindszenty vizito proga. Laisvės liepsnos įrengimu ir skulptūros parinkimu rūpinosi Clevelando miesto viešųjų įmonių direktorius R. Kudukis, kuris yra Amerikos Tautybių Sąjūdžio generalinis sekretorius. Jo asmeniškoms pastangomis buvo suspėta laiku visa paruošti ir įrengti, nors Laisvės liepsna ir skulptūra vėliau bus perkeltos į pastovią ir architektūriškai apipavidintą vietovę miesto centre. Lietuvių grupės eiseinai Ateities klubo pirmininkė I. Vaičiulienė ir A. Alkaitis atsiuntė vėliavnešį Kęstutį Civinską (jis dėvėjo gražius tautinius drabužius), dvi mergaites palydoves ir atsiuntė rožių ir rū-

Kardinolą Mindszenty sutikimo iškilmėse dalyvavę lietuvių nusifotografavę su palestinietėmis. Iš kairės: P. Kudukis, J. Virbalis, dvi palestinietės sveikinusios kardinolą, J. Stempužis, J. Kazėnas ir E. Ilenda.

V. Bacevičiaus nuotr.

EGZEKUCIJŲ BŪRIAI DIRBA
VIRŠVALANDŽIUS

Jeigu jus pasieks žinia, kad Sovietų valstybės prezidentas neatsakė į kažin kokios ten sovietų pilietės Bukovskienės laišką, nenustebkite, yra ir svarbesnių dalykų, į kuriuos prezidentas Nikolajus Podgornis nekreipia dėmesio.

Tuo tarpu Bukovskienės istorija nesudėtinga. Jos sūnus Vladimiras Bukovskis, 31 metų amžiaus, viešai pasmerkė suimtųjų režimo kritiku siuntimą į bepročių prieglaudas. Tarp tokių, pav. generolas Grigorenko, gavęs daug atžymėjimų 'tėvynės' karo mūšiuose. Už liežuviu už dantų nelaikymą Vladimiras Bukovskis buvo suimtas ir administraciniu įsakymu ištremtas į Sibirą. Naikinimo stovykloje nelaimingai imetė penkiolikai dienų į vienutę, į karcerį, kaip sakoma nutarime: "nubausti kalinį alkū ir šalčiu". Vladimiras Bukovskis gavo stovykloje kepenų uždegimą. Šaltas dviejų savaitių karceris yra egzekucija, mirties sprendimas.

Kovo 8 d. jo motina telegrafavo Podgorniui, maldaudama malonės. "Mano sūnus nenusmerktas suaudyti", rašė nelaiminga motina. "Maldauju tamtos intervencijos".

Intervencijos nebuvo. Į tokią smulkmeną, kaip kad kalinio motinos malonės pra-

šymo telegramą, Sovietų valstybės prezidentas nepraprato kreipti dėmesį. Bukovskienė, rašydama apie suaudymą, prabilo apie virvę pakaruoklio namuose. Suaudymų salvės traška kalėjimų kiemuose, specialiose šaudymo patalpose. Jeigu ir šautuvų salvių Podgornas negirdi, kaip gi nugirs senas komunizmo statytojas nereikšmingos pilietės žodžius?

UPI agentūros sugebėjo pranešti pasauliui "Mirties bausmė Sovietuose vis labiau praktikuojama". Kada Ispanijoje buvo pašauti du pro sargybas prasiveržę kaliniai, sovietų spauda rašė apie tai visą mėnesį. Vyko 'mitingai', skambėjo protestai. Tuo tarpu tikėtai per tris šiu metų mėnesius Sovietuose, "in cold blood", suaudyta 23 asmenys. Daugelis jų nusikalto vagystėmis, kas laisvojo pasaulio nuomone nesuderinama su egzekucijos vienetų salvėmis. Pastaraisiais 1971-73 metais, kiek susekė užsienio korespondentai, mirties bausmė nubausta 95 asmenys. Sovietų spauda skelbia apie mirties bausmės vykdymą tik tada, kada manoma, kad suaudymas turi 'auklėjamąją' reikšmę. Niekad nerašoma apie tai prieš bausmės vykdymą, bet jau žmogų nuagaliijos.

Mirties bausmę vykdo egzekucijos būrys. Taip susiformavo budelių sekcija. Kelis kart Sovietai mėgino panaikinti mirties bausmę. Tada apie Sovietų valstybės 'humanistikumą' bylojo spauda, propaganda. Netrukus mirties bausmė buvo atstatoma.

V.I. Leninas, tarybų santvarkos kūrėjas, noriai rėmė mirties bausmę, laikydamas ją gera priemone prilaikyti tvarką komunizmo statybos epochoje. Legaliai, dabar, išsitiesina, kad mirties bausmė yra 'laikina priemonė', išlaikytina tol, kol sovietų visuomenė pakankamai subręs ir įsisąmonins savo socialines pareigas. Nėra jokių ženklų, kad visuomenė 'bręstų' ir mirties bausmės netiktai kad bus panaikinta, bet subrutalinama naujais pasiūlymais.

Viename aukštųjų sovietinių pareigūnų sambūvyje, aptariant krašto teisės apsaugos problemas, tas pat Podgornis, kuris 'nenugirdo' Bukovskienės prašymo, reikalavo kuo griežčiausių bausmių tiems, kas kurio nors būdu nusikals prieš valstybės nuosavybės įstatymus.

Rusų kalba leidinys 'Bakinski Rabochy', leidžiamas Azerbeidžane, atskiru straipsniu reikalavo mirties bausmės pareigūnui, kuris dėl nelengvų gyvenimo sąlygų 'iškombino' kyši. Kaip toli tokia 'teisingumo' praktika skiriasi nuo mūsų laisvės krašto. Laikraštis kreipiasi į teisną ir prašo... kaltinamąjį suaudyti!

Maskviškė 'Literaturnaja Gazeta', kurios dažnus rašinius smaguriaudamas perspausdina vilniškis 'Literatūra ir menas', sovietinio 'humanizmo' kely žengtelėjo dar smarkesni žingsni. Pro-

(Nukelta į 2 psl.)

J. Skirmantas

■ Laiškai Dirvai

Mobilizaciją aiškinant nepagrįstai pakaltintas mirusis karys

Prisigretino Jurgis Jašinskas iš Boston, Mass., pasakydamas, jog ir jis tos pačios karo mokyklos auklėtinis, vadinas, esąs autoritetas liudyti, kokių karinių mokslų aš buvau mokamas karo mokykloje ir ko dar galėjęs išmokyti mobilizuotą (Dirva, 74.V.10, nr. 37).

Deja, liudininkas nepasakė, kada jis karo mokykloje buvo auklėjamas, kada ten mokėsi. 1936/37 metų arba dvyliktojoje aspirantų laidoje Jurgio Jašinsko nebuvo. Toje laidoje buvome apie 200 vyrų pirmojoje aspirantų kuopoje, kurioje buvo du šaulių būriai ir vienas sunkiųjų kulkosvaidžių būrys. Nežinau kada J.J. karo mokyklą baigė ir kokių jis mokslų ten mokėsi, bet žinau, kad kariuomenei nupirkus naujos rūšies ginklus bei šiaip laiks nuo laiko karo mokykloje mokslo programa buvo keičiama.

Pavyzdžiui, tie atsargos ir kadro karininkai, kurie karo mokyklą baigė prieš gen. Raštikio pradėtą vykdyti kariuomenės modernizavimo bei kovingumo pakėlimo programą, nieko negirdėjo apie Orlikono patrankėles. Gi mūšiskė laida turėjo ir Orlikono pamokas. Mums buvo rodoma ir aiškinama, kaip patrankėlė išstatoma pozicijon, kaip ji savais ratais ar sunkvežiuose vežiojama, kaip užtaisoma šaudymui ir kt. Leido mums patiems mokomaisiais šovi-

Egzekucijų...

(Atkelta iš 1 psl.)

kuroras Juri Kostanovas "Literaturnaja Gazeta" skiltyje pareikalavo sumažinti mirties bausmę baudžiamųjų amžių nuo 18 iki 16 metų.

Prokuroras užtikrino "Jaunieji dabar bręsta greičiau, kaip kad būdavo anksčiau".

Išvada, šešiolikamečius, sovietinėje santvarkoje "brestančius greičiau", tinka statyti prie sienos, šaudyti.

Tenka galvoti, kad nevisi sušaudymai pasiekia viešumą. Pastebėta, kad mirties bausmę baudžiamieji nusi-kaltimai - žmogžudystės, išprievartavimai - spaudon išviso nepatenka. Šiuos nusikaltėlius bado kulkomis be spaudos litanijų. Valdiško turto vagystės, kyšininkavimas - apie tokius nusikaltimus ir sušaudymus spauda kalba, bent apie juos praneša. Suprantama, kad ne paskutinę "įbauginančių" sušaudymų sąrašą vietą užima sušaudymai už dabar, po 30 metų, staiga atrandamą kolaboravimą su naciais. Balandžio 11 d. laidoje UPI pranešimas cituoja rusų kalba leidžiamojo Estijoje "Sovetskaja Estonia" pranešimą. Sušaudyti penki estai, kurie bendradarbiavo su naciais. Estai apkaltinti rusų karo belaisvių šaudymais ir sovietinių partizanų apsupimu?

Šios penkios mirtys 'supavalino' sušaudytųjų per tris metus skaičių. Tuo tarpu toks balansas pasiekė šimtinę. Tai reiškia, kad trijų metų bėgyje kas dešimt dienų Sovietų sąjungoje egzekucijos būrys atsuka savo šautuvus į žmogaus krūtinę! Kas dešimtį dienų!

Bet... mes neturime žinių, kiek buvo užsienio žurnalistų nesusektų egzekucijų. Egzekucijos būriai dirba viršvalandžiais. (Z)

niais apkabą įstatyti ir į taidikli pažūrėti. Stebėjome Gaižiūnų poligone parodomą šaudymą, tačiau visų pamokų mes nebuvome ruošiami bei nebuvo paruošti Orlikono specialistais.

Panašiai buvome supažindinti ir su artilerijos patranka. Poligono šilosėdo aukštumoje buvo mums rodoma, kaip patranka išstatoma pozicijon, kaip paduodami šaudmenys ir kaip užstebėjome iš labai arti, tačiau kai pradėjo prisišaudyti, turėjome į saugesnę vietą atsitraukti. Tačiau po viso to aiškinimo ir stebėjimo mes netapome artileristais specialistais. Artileristai buvo rengiami antrojoje aspirantų kuopoje.

Šaulių būrių kariūnai aspirantai buvome supažindinti ir su sunkiuoju kulkosvaidžiu bei šaudyba, bet sunkiųjų kulkosvaidžių rikiuotės ir taktikos tesimokėtik kulkosvaidininkų būrio kariūnai aspirantai, kurie buvo ruošiami kulkosvaidininkais specialistais. Kitų dviejų būrių aspirantai tebuvo ruošiami vadovauti šaulių būriui, kurio ginklai: šautuvas, durtuvas, kastuvėlis, granatos ir lengvasis kulkosvaidis.

Kaip Jurgis Jašinskas bešokinėtų ir besijaudintų, jis savo liudijimais tų faktų nepaneigs, bet tik demonstruoja, jog rašo, ko nežino. Jis daro net pastabą dėl A. Šovos pavartoto šaulio termino, lyg nežinodamas, kad tai statutinis tam tikros ginklo rūšies kario pavadinimas, vartotas ne tik statutuose, bet ir karinėje spaudoje.

P. TYRUOLIS Į KLAUSIMUS IR Į KALTINIMUS NEBEATSILIEPS

Pasišokėjo Jurgis Jašinskas su klausimu: "Argi atsargos karininkai: kapitonas P. Tyrulis ir ats. leitenantas K. Januta nežino..." Ir tą klausimų posmą baigia kaltinimu: "Ar ne gėda kaltinti mobilizacinį skyrių ir viešai 'didžiulis' savo nepareigingumu?"

Sunku pasakyti, kodėl su klausimais ir gėdingo nepareigingumo kaltinimu Jurgis Jašinskas į spaudą neišėjo, kai P. Tyrulis savo atsiminimus paskelbė, kai dar jis tebebuvo gyvas. Mirusis, kad ir į taip smarkiai išdrožtą klausimą neatsiliepęs, o nepagrįstai mirusį kaltinti yra daugiau negu gėdingas Jurgio Jašinsko elgesys.

Aiškina J.J., kaip karininkai ir kareiviai buvę mobilizuoti, bet ir šis jo žinojimas striukas. Juk ne į visus kariuomenės dalinius kariai buvo mobilizuojami, kaip Jurgis Jašinskas aiškina.

Povilas Tyrulis buvo mobilizuotas į naujai sudromą dalinį - pasienio apsaugos batalioną. Tokių batalionų uždavinys buvo perimti sienos apsaugą iš pasienio policijos. Pasienio apsaugos bataliono pagrindas buvo pasienio policijos tarnautojai, tame pat bare tarnavusieji, kur su mobilizuotas batalionas turės veikti. Šitoks atsarginių parinkimas darytas pagrįstai, nes pasienio policijos tarnautojai gerai pažįsta vietovę, kurioje jie pareigas eina ir kurioje jie mobilizuoti turės atlikti karinius uždavinius. Susimobi-

lizavęs batalionas vykdė Lenkijos karių internavimą.

P. Tyrulis prieš mobilizaciją jau keletą metų buvo pasienio policijos tarnyboje. Jis ir tame bare tarnavusieji policininkai, pagal mobilizacinį sąrašą, turėjo prisistatyti organizuojamo bataliono vadui. P. Tyrulis apie mobilizacinę klaidą ir sutrikimus rašydamas paminėjo, jog atplėšęs slapta voką, radęs, kad paskyrimas be jo pavardės ir neaiškiai nusakyta mobilizacinė vieta, kurion turi vykti. Kol su komendantu išsiaiškinęs, praėjęs pusdienį, tad pavėluotai į mobilizacijos vietą atvykęs. Bataliono kareivių sąrašą tebebuve ir tokių policininkų, kurie seniai iš to baro iškelti kitur. Tą faktą paminėdamas P. Tyrulis ir pastebėjo, kad nebuvo ryšio, nebuvo bendradarbiavimo tarp įstaigų ar štabų, sudariusių mobilizacinius sąrašus. Pasienio policijos tarnautojai iš baro į barą buvę kilnojami visai nepaisant mobilizacinių planų ir sąrašų nepataisyti.

Taigi, yra esminis skirtumas, kaip sudromi atsargos karininkų ir kareivių sąrašai mobilizacijos atveju esančiam kariuomenės daliniui padidinti ir kaip parenkami atsarginiai kariai steigiamiems pasienio apsaugos batalionams. Tų skirtumų nežiūrėjęs, Jurgis Jašinskas kelia nepagrįstus klausimus ir kaltinimus.

Be kitų trūkumų P. Tyrulis pažymėjo, jog bataliono arkliams visai nebuvo pobalnė. Jis savavališkai arklių balnojimui paėmęs ligoninei skirtus dekius. Taigi, būdamas specialistas kavalerijos karininkas. P. Tyrulis žinojo kad be pobalnės nevalia arklių balnoti. Gi aš, niekada niekieno nemokytas arklių balnoti, išėjau ir be pobalnės.

KALTINANT REIKIA IR ĮRODYTI

Mokslių karo mokykloje baigus buvau pakeltas į pirmąjį karininko laipsnį. Niekada nesititulavau atsargos leitenantu, nes tokio laipsnio neturėjau. Ačiū Jurgiui Jašinskiui už jo pastangas ir suteiktą leitenanto laipsnį, bet aš tos jo man teikiamos garbės nepriimu ir ta pačia proga pastebiu, kad ir šis epizodėlis parodo, jog liudininko mėgstama liudyti tai, ko jis nežino.

Nepagrįstais kaltinimais Jurgis Jašinskas pats save prisirišo prie gėdos stulpo. Aš pareigas atlikau visas ir visos jos atžymėtos mano atsargos karininko liudijime specialiais komendantūrų antspaudais, įrašais ir parašais. Iš karo mokyklos paleidžiant buvo įsąta iširegistruoti komendantūroje. Kaip paliepta, taip ir padariau, po poros dienų išregistruoju Kauno komendantūroje.

Kai 1939 metais policininkas atvyko į namus ir pranešė, jog esu mobilizuojamas, nuo seniai gautą slapta voką atplėšiau ir pasiskaitęs paskyrimą nedelsdamas išvažiavau į A. Panemunę, į 5-tą pulką.

Kai po kelių metų iš Kauno išsikrausčiau, tas mano pajudėjimas ats. karininko liudijime atžymėtas Kauno ir Vilniaus komendantūrų antspaudais. Vilniuje gyvendamas gavau naują mobilizacinį paskyrimą ir, kaip įsakyta, jį išėjau į ats. karininko liudijimą ir su visais kitais mano karinės tarnybos dokumentais atsivežiau į Ameriką. Tad ir atsiminimus iš anų metų rašydamas remiuosi dokumentais bei mobilizacinio laikotarpio Kario žurnalo rinkinėliu.

Atrodo, kad Dirvai Jurgis Jašinskas rašė kažkokiam

Gerbkime tuos kurie sudėjo auką ant Lietuvos aukuro

Buvęs Sibiro tremtinys J. Kreivėnas, senesniai atvykęs iš Lietuvos ir dabar laikinai sustojęs Clevelande, mums rašo:

"Perskaitęs Laikraštyje Laisvoji Lietuva, 1974 metų gegužės mėn. 16 d. straipsnį pavadinat "Romo Kalantos išniekinimas", negaliu tylomis praeiti pro šalį dėl pasakytų niekšišių žodžių Jezuitų salėje prof. Z. Rekašiaus, kuris iškraipė tikrovę ir priežastį Kalantos mirties.

Kuomet R. Kalanta, susidegino Kaune, aš gyvenau Vilniuje ir dirbau vienos Prof. Technikos mokyklos bendrabutyje. Tam bendrabutyje, gyveno keletas berniukų ir mergaičių kilusių iš Kauno miesto, kurie drauge mokėsi Kaune vienoje iš mokyklų su Romu Kalanta iki aštuntos klasės ir labai gerai pažinoj R. Kalantos asmenybę ir kitus jo šeimos narius. Mokiniai man asmeniškai pasakojo, kad Romas Kalanta, buvo aukštos morelės jaunuolis, didelės patriotas, neapkęntas okupantų rusų ir jų santvarkos. Buvęs gabus mokiny-

įkarštyje, tad nebesusigriebė, kur tiesa, kur nepagrįsti kaltinimai. Mini jis mane ir Naujienose rašius. Yra juk šiokia tokia laikraštinių etika - jei kuriame laikraštyje išspausdintas rašinys vertas atsiliepimo, pataisymo, papildymo ar papeikimo, tame pat laikraštyje atsiliepiama. Jurgis Jašinskas yra produktyvus Naujienų bendradarbis, dienraščio adresas jam žinomas, bet per tiek metų dėl mano rašinių tylėjęs, dabar lyg kažkam ignyti norėdamas Dirvoje mini Naujienas. Kai kurie Jurgio Jašinsko keliama klausimai pavėluoti, nes mano apie jam rūpimas temas buvo rašyta Dirvos 36-me numeryje, tad nėra prasmės kartoti. Ta pačia proga reikia pataisyti techninę klaidą: minimas Dirvos numeryje mano straipsnyje vienur išspausdinta 1929 metų data, turi būti 1939 m.

KARINIO SEKTORIAUS NEGALAVIMAI

Vaclovas Sidzikauskas pirmas viešai prabilo apie mobilizacijos nesėkmę. Jis 1950 m. Lietuvių Kelio 24-me numeryje apie nepriklausomybės netekimą rašydamas pastebėjo, jog be kitų faktų į Lietuvos tragedijos prologą įeina ir 1939 m. mobilizacija, atskleidusi didelius mūsų karinio sektoriaus negalavimus ir visišką nepasiruošimą bet kokiai rimtesnei akcijai.

Ir taip sutapo, kad iki mobilizacijos prezidento Smetonos valdymą gen. Raštikis rėmęs ir prakalbo šlovėnės, po mobilizacijos išspausdino Kardo žurnale režimą kritikuojantį straipsnį ir tuo pačiu dėmesį nukeldamas nuo mobilizacijos į valdžios kritiką.

Iš dabar Dirvoje spausdinto gen. štabo pulk. A. Šovos rašto matyti, kad tas labai atsakingų pareigų karys nepasėkė, kokie mokslai buvo karo mokykloje dėstomi, ir tebegyvena 1919 metų žiniomis, esą, kulkosvaidžių kuopos karininkams nebuves skirtas arklys. Nauda iš tokio rašto nemaža, nes įnešta daugiau šviesos atsakymui į klausimą, kodėl karinis sektorius negalavo ir kodėl mobilizacijoje būta tiek netvarkos ir trūkumų.

K. Januta

ir pavyzdingas, nevartojo svaigalų ir nerūkė. Buvo geras sportininkas ir pažangus moksleivių tarpe. Mokėsi pirmuoju. Būdamas dideliu Tėvynės patriotu sąmoningai paaugojo savo jaunystės gyvybę ant Tėvynės Aukuro, kaip protesto ženklą prieš Lietuvos okupantus.

Kas drįsta kalbėti, ar rašyti, kad Kalantas buvęs nenormalus, suirusių nervų ir t.t. tokie asmenys turėtų pirmoje eilėje pasitikrinti savo asmens normalumo stovį, o tik vėliau kitus teisti.

Pasakyti neigiami ir įžeidžiami dėl R. Kalantos mirties nenormalumo ir neturintys jokios tautinės reikšmės žodžiai, yra papūgos kartojami žodžiai iš okupantų enkavedistų išgalvotų frazių.

Netenka abejoti, kad profesorius R. nėra žinoma kas šiuo metu dedasi Sovietiniam krašte, po taip gražių spalvų skraiste, kuri slepia 20-to amžiaus visas komunistų tirioniškas paslaptis. Jau šandien nėra jokia paslaptis, kad Sovietų Sąjungoje už pasakytą ar parašytą viešai žodį, kuris nepatinka tos santvarkos valdovams, toki asmenys uždaro mi į bėpročių namus ir ten laikomi, kaip pavojingi. Netik eiliniai žmonės, bet mokslo vyrai ar karvedžiai. Antro Pasaulinio karo metu iš Krimo krašto buvo ištremiti į Sibirą, visi totorių tautybės žmonės ir iki šio laiko neleidžiama sugrįžti. Ge-

nerolas Grigorenko, norėdamas parodyti savo humanišumą, parašė Sovietų Vyriausybei peticiją, kad būtų leidžiama totoriams grįžti iš Sibiro į Krimo kraštą. Nežiūrint generolo laipsnio ir jo aukštąjį ordeną gautų karo fronte už nuopelnus gen. Grigorenką pavertė bėpročiu ir Rytprūsioje, Ins-terburge, dabar Černikovskio mieste, bėpročių namuose uždarė.

Jeigu galima padaryti sovietų sąjungoje iš generolo bėpročių, tai kodėl nepadaryti bėpročių iš okupuotos tautos vergo R. Kalantos bėpročių, o ypatingai po mirties niekuomet neprotestuos. O visuomenės nuomonė paliks suklaidinta ir toliau. Jau laikas būtų pažinti tuos sovietų melus ir giliau pažvelgti po tai vyliuojančią ir meluojančią skraistę, kad ten tiesios jokios nėra seniai. Labai gaila, kad ir mūsų tarpe atsiranda tokių išsigimėlių, kurie kalbėdami, ar rašydami į visuomenę, muša į tą patį Sovietų propagandos bugną.

Kalbėtojas Jezuitų salėje, sakė, kad Kauno demonstracijose dalyvavo, tik bemoksliai darbininkai. Ar kalbėtojai yra žinoma, kad Kauno demonstracijos metu, Kaune dalyvavo jaunimo delegacijos po keletą asmenų iš kaimyninių respublikų: Latvijos, Estijos, Gruzijos, Armenijos ir kitų. Sovietų S-goje pagrindinė ir vienintelė klasė, tai yra darbininkų klasė, o jeigu darbininkija demonstruoja, tai jau geras reiškinys".

J. Kreivėnas

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS

Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis!!!

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biuras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turis didelį patyrimą šioje srityje. KIEKVIENA GRUPĖ LYDĖS PATYRĘS KELIONIŲ PALYDOVAS.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJE PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune).

BIRŽELIO MĖN. 11 d. — Iš Chicagos \$990.00. UZPILDYTA.

BIRŽELIO MĖN. 17 d. — Iš Chicagos — \$1050.00; iš New

Yorko — \$945.00. UZPILDYTA.

BIRŽELIO MĖN. 27 d. — Iš Chicagos — \$1070.00; iš New

Yorko — \$955.00.

LIEPOS MĖN. 8 d. — Iš Chicagos — \$1085.00; iš New Yorko — \$975.00. UZPILDYTA.

LIEPOS MĖN. 23 d. — Iš Chicagos — \$1085.00.

LIEPOS MĖN. 31 d. — Iš Chicagos — \$1125.00; iš New

Yorko — \$1012.00. UZPILDYTA.

RUGPIČIO MĖN. 4 d. — Iš Chicagos — \$1050; iš New

Yorko — \$945.00.

RUGSEJO MĖN. 1 d. — 15 dienų; iš Chicagos — \$963.00; iš

New Yorko — \$857.00.

20 dienų su Roma; iš Chicagos — \$1085.00; iš New

Yorko — \$980.00.

SPALIO MĖN. 2 d. — Iš Chicagos — \$898.00; iš New

Yorko — \$792.00.

PRICES & AIR FARES SUBJECT TO CHANGE. RATES QUOTED BASED ON TARIFFS AND EXCHANGES IN EFFECT APRIL 1, 1974.

Taipgi mūsų biuras rengia ekskursijas lietuvių į Havajus iš Chicagos — rugpičio mėn. 3 d. — 15 dienų kelionė (4 salos) — \$670.00 asmeniui — skridimas ir viešbučiai. Rugpičio mėn. 16 d. — 10 dienų kelionė (3 salos) — \$545.00 asmeniui — skridimas ir viešbučiai.

DEL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RASYKITE:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos sudarome reikalingus iškviatimo dokumentus. Taip pat teikiame informaciją kelioms reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus; parduodame lėktuvų bilietus, parūpiname reikalingas visas.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKUNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepasausinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

ATĖJO DIENA...

*Ateis diena - sugrius vergijos vartai
(Nebetoli jau tie laikai),
Ir Geležinio Vilko balsą
Girdės kalnai, ir jūros, ir laukai.*

Algirdas Brazinskas-Baltas

Taip rašė aštuoniolikmetis lietuvis poetas, stebėdamas pasaulį pro Turkijos kalėjimo lango grotas. Brazinsku, tėvo ir sūnaus, prasi-veržimas į laisvę 1970 metais spalio 15 dieną žinomas kiekvienam lietuviui. Pasaulinė spauda pristatė tą aktą pasauliui. Tai buvo pirmas tokio ryžto ir tragikos prasiveržimas lėktuvu iš Sovietų valstybės. Sovietai stengėsi įverti ir tą prasi-veržimą žmogaus gyvybės netekimo istoriją. Turkijos teismas atmetė tą spekuliaciją. Lėktuvo patarnautoja žuvo ne dėl Brazinsko kaltės. Turkijos teismas, ilgai laikęs Brazinskus įkalintus, rūpestingai tyres bylos sudėtį, nerado kaltės. Brazinska paleisti laisvėn. Laisvos lietuviijos pareiga apsaugoti prasiveržėlius, parūpinti jiems saugumą, sudaryti jiems sąlygas liudyti apie Sovietų okupaciją, apie ok. Lietuvos gyvenimą, apie lietuvių nuotaikas. Reikia sudaryti sąlygas visa tai padaryti vertinga išliekamajai medžiagai, smogiamuoju ginklu. Brazinsko istorija, jų byla, jų nepaprastas kovingumas, nuostabi ištvermė, kalinimo metu įgytas patyrimas, jų gabumas dėstyti ir įtikinti – viskas tai yra nepaprasto kalibro lietuviškos ofenzyvos ginklai. Nėra kalbos, kad ir laisvoji Amerikos lietuviija parengs tėvui ir sūnui triumfaliską atvykimą į JAV Netgi geriausias 1973 metų knygos premijos problema eina įvykių įkandin: ar ne aštuoniolikmečio poeto Algirdo eilių knygelė "Už mylimą Baltiją", kalėjime parašyta, laisvės vizijoms adresuota, yra geriausia 1973 metų knyga? Dėl tos knygos premijavimo privalėtų varžytis patriotiškosios premijos davėjai.

Brazinsku laisvė yra nepaprasto Turkijos teismų teisingumo įrodymas. Tai yra Turkijos, kaipo valstybės, orumas, drąsa, savo nepriklausomumo nuo užsienių įtakų demonstracija. Brazinsku paleidimas laisvėn yra tikras sovietinių intrigu, pinklių, spekuliacijų ir žudančios jų kazuistikos pralaimėjimas. Treji metai ir septyni mėnesiai Brazinskus skyrė grotos nuo laisvės. Nepabaigiama grandinė teis mo posėdžių – svarstė ir atidėjo – kankino tėvą ir sūnų.

Tik tai plieninių nervų asmenybės, tik tai nesugriau namo pasitikėjimo savo teise ir teisybe žmogus begalėtų atlaikyti sovietinių kaltintojų atakas – vis naujus ir sutesnius teisminės sovietinės kazuistikos machinacijas. Jie grįžta gyvenimam. "Kūrybos žodis gali būti tariamas ne tik gyvenant laisvėje ir pertekliuose, bet ir nelaisvėje,

ištrėmime, ar kalėjime", rašė jaunojo poeto Algirdo eilių rinkinio leidėjai, ALTS-gos Richmond Hill skyrius. Tėvas ir sūnus šiandieną sutinka gyvenimą laisvą ir naują. Tas unikalus patyrimas, kurį jie patyrė sovietų pogrindyje, pašėlusiai narsiam lėktuvo nukreipimo akte, kalėjime – viskas tai sugrąžino juos lietuvių tautai dar brandesniais, dar labiau patyrusiais, kaip kad jie buvo prieš įžengdami į tą laisvės siekio sukuri.

Treji metai ir septyni mėnesiai Turkijos kalėjimuose buvo tikras buvimas po Damoklio kardu. Valstybinė sovietinė mašinerija išvystė nepaprastą akciją su tikslu susigrąžinti garsiuosius pabėgėlius į savo žinią. Tačiau jų kaltinimas Brazinskams, buvo pasauliui ir Turkijos teismams tiek pat "įtikinamas", kiek "įtikinamumo" tu rėjo jų kaltinimas Simui Kudirkai, neva "pagrobus" 2000 rublių iš laivo seifo! Ir vienas, ir kitas, tie "kaltinimai" buvo blefas, melas ir klaidinimas. Simo Kudirkos teisme netgi pamiršo kalbėti apie 2000 rublių "grobimą". Brazinsku teisme sovietiniai atstovai neįstengė savo prasimanymų įrodyti.

Ši byla turi savo grynai teisminę vertę. Ji suponuoja tarptautinės teisenos precedentus. Ji atsako kai kuriuos pilietybės interpretacijos klausimus. Ši byla tam tikra prasme liečia Lietuvos okupacijos nepripažinimo problematiką.

Laisvoji lietuviškoji išeivija, jos institucijos, pavieniai asmenys – humaniškoji Turkijos prezidento amnestija, visi turi savo įnašą į Brazinsku bylos epopėją. Visi jie "kredituoti" dėl

Sol. Jūratė Veblaitytė.

Tautinės S-gos Baltimorės skryčiaus pavasarinis koncertas, skirtas lietuvių motinai pagerbti, įvyko š.m. gegužės 11 d. Liet. Svetainėje.

Skyriaus vardu motinas pasveikino ir su svečiais – programos atlikėjais supažindino Julija Rastėnienė.

Vakaro kultūrinei daliai atlikti pakviesta newyorkietė dainininkė Jūratė Veblaitytė ir jos pačios Baltimorėje susirastas akompaniatorius filipinietis Reynaldo Reyes. Jie abu mūsų scenoje pasirodė pirmą kartą. O Trečiasis, taip pat newyorkietis, samojaus ir humoro aktorius, Vitalis Žukauskas Baltimorėje jau besijaučias kaip namie. Jam teko pranešinėti muzikinę programą, pakaitomis isiterpiant su savo paties humoristine dailimi.

J. Veblaitytės pasirinktieji dainuoti dalykai susidėjo iš trijų dalių: I. K.V. Banaičio "Ugdė tėvelis", "Oi nėra niekur", "Už balto stalo" ir "Anksti rytą". II. Operinės ištraukos: W.A. Mozarto "Martern aller Arten" (iš Entführung aus dem Serail) ir G. Puccini "O mio babbino cro" (iš operos Gianni Schicci). III. J. Gruodžio "Rugiagėlės", "Aguonė-

akcijos, dėl materialinių aukų. Tačiau didžiausi tos istorinės dramos veikėjai yra du kuklūs lietuviai, tėvas ir sūnus Brazinska, kurių toks fantastiškai drasus prasi-veržimas į laisvę, netiktai išlaisvino juos iš sovietinių kalėjimų, bet patraukė laisvojo pasaulio dėmesį, pajudino okupacijos garsą, sutriušino (savo finale) sovietinių išvedžiojimų pinkles...

"Laisvė! Tas žodis mum suteikė jėgą" rašė 1972 metais turkų kalėjime poetas-kalinys Algirdas. Dabar garsūs kaliniai išeina į laisvę.

Rimas Daigūnas

VEBLAITYTĖS IR ŽUKAUSKO VAKARAS BALTIMORĖJE

lės", "Rudens tylumoj", "Die medžiū žydėsiu" ir "Kalvis". Priedui dar padainavo St. Šimkaus "Pamylėjau vakar".

Solistės sopranas pajėgus, išraiškingas, su dramatiškumo atspalviu. Į dainą kimba energingai, su užsidegimu, Santūrus judesiai, jokių nereikalingų mostų, jaučiamas stiprus susikaupimas savyje. Tik balsas kai kuriose vietose tarsi sproginėja, per staiga pašokdamas į aukštas gaidas; dėlto aštroki perėjimai, protarpiais prasiveržia paspaustais sušukimais.

Frazavimas ryškus, bet žodžių girdėjome dar ne visai aiškus; kartais sunku suprasti, ar solistė dainuoja lietuviškai ar kuria kita kalba, nors šiaip pokalbyje šneka aiškiai gražiai lietuviškai.

Muzikinį subrendimą viešnia parodė, padainuodama ilgą, sudėtingą ir painią ariją iš minėtos Mozarto operos. Ypač išpūdingai ir dramatiškai jos atliktas "Kalvis".

Savo stiliumi solistė priėmė vokiečių vadinamą "Lieder" (angliškai "art songs") – ne liaudies, bet atskirų kompozitorių sukurtų dainų atlikimą.

Kasdieniniame gyvenime J. Veblaitytė labai užsiėmusi. Ji dėsto davinavimą vienoje New Yorko aukštesniojoje mokykloje, sekma dieniais bažnyčioje (nelietuvių) vadovauja chorui.

Šį pavasarį jau koncertavusi tris kartus, baltimorietis rečitalis buvęs iš eilės ketvirtas, tik ne visi jie buvę lietuviams. Sakėsi turinti gerą kitatautį mokytoją, kuris lietuvių dainas juočia gal net giliau, negu patys lietuviai. J. Veblaitytės svajonė surengti amerikiečių publikai didelį koncertą, kuris atskleistų mūsų dainų turtingumą.

Jau ir dabar savo muzikiniam darbui ji yra gerai pasiruošusi, nes baigusi Columbia universitetą muzikos magistro laipsniu. Džiaugėsi, kad Baltimorėje turėjusi gerą akompaniatorių. Šis gyry liet. dainų grožį, tik esą gaila, kad kitataučiai per mažai jas pažįsta. Buvęs labai patenkintas, turėjęs progos susipažinti su liet. muzikine kūryba ir liet. vaišingumu. Baltimorės priemiesčio Towson valstybinė mokytojų kolegijoj jis dėsto muziką.

Reynaldo Reyes savo vaidmeny buvo išpūdingas. Sugėbėjo suvokti dainininkės stilių ir aiškiai jautė atliekamų dalykų dvasią. Jis ne tik solistei pakiliai pritarė, bet, galima sakyti, lygia dalia su ja fortepijonu koncertavo.

V. Žukauskas dabar reikiiasi kitaip, negu anksčiau: jis mažiau scenoje juda, mažiau savo pasirodymuose vaidina, nesiginėja su nesamais pašnekovais, nesupina sudėtingų sceninių vaizdų. Daugiausia jis dabar pasakoja visokius nutikimus, skusdamasis neva savomis bėdomis; šių laikų visuomenės įpročius ir ydas priskirdamas sau pačiam ar savo šeimai. Skaito iš atskirų lapelių savo susirašytas temas iš kasdienos gyvenimo, nuspaldindamas humoru. Vienas ilgesnių gabalų buvo "pa skaita" apie kiaules ir kiaulystes: žmogybė nebūtinai reiškianti gerumą, o kiaulystė blogi; būna kaip tik atvirkščiai. Kiaulė žmogaus neužgaulioja, o žmogus, savąjį nuosmukį vadindamas kiaulyste, neteisingai ji priskiria kiaulei ir tuo ją

ižeidinėja. Kiaulės tatau prantancios, nes viena su kita šnekėdamos, taip sako: "Duok man vieną bulvę, nebūk žmogus!".

Kitas stambesnis Žukauskinio humoro kūrinys buvo "Dešimt bendruomenės isakymų": aktorius čia pake-dena lietuviško veikėjavimo klystkelius. Nepaliko nuošaly ir šio laikinio meno keis-

(Nukelta į 4 psl.)

Akt. Vitalis Žukauskas.

Šis bei tas SKIRPSTAS

Dar nenuleiskime rankų – pergalkovime, kuo darbingiau atžymėtume spaudos atgavimo ir knygnešystės sukaktį? Kaip dar parodytume meilę savajai knygai?

PLB seime L. Rašyt. d-ja vien graudžiai nudejavo, esą "graudu ir liūdnu" dėl mūsų knygos merdėjimo – skaitytojų trūkumo. Dar patetiškai šūktelta: "O, kad galėtume išmokyti brolius seseris emigracijoje mylėti liet. knygą labiau už viską – tikėkime, naujai suspinduliuotų pablyškęs lietuviškas veidas pasaulyje". Žodžiai poetiški, bet panašių girdėjome gana per 20 su viršum metų. Kam kartoti tai, kas visai neneša vaisių? O kodėl Rašyt. dr-ja per tiek laiko neparuošė jokio plano ir nepasiūlė visuomenei (arba LB-ei, kol ši dar rūpinosi kultūra), kaip savą knygą priartinti skaitytojui? Moderniais laikais niekas savaime nesidaro, reikia vis planingai, organizuotai veikti. Yra būtina surasti skaitytojus ir juos literatūra sudominti. Galima sukurti tam tikrus vienetus – knygos mylėtojų, kurie, lyg židineliai, spinduliuotų platesnei aplinkai. O būtina kultūrinti lietuvių visuomenę, grąžinti jos dėmesį į dvasinius arodus. Bet vien bendrybių kartojimas nieko neduos, reikia konkretaus žygio. O žmonėse knygos gerbėjų yra, tik jie tūno užmiršti, neorganizuoti, nepaskatinti. Pvz. Rudaitytės ir Varkalos pavyzdžiai rodo, jog turime ne tik suprantančių geros raštijos reikšmę, bet ir norinčių realia parama prisidėti. Taigi, yra ir kapitalo, tik tingime pajudėti – pasiimti.

• Iš mūsų istaigų centrinių vadovų sunku ko tikėtis, kai net Kultūros Tarybai leido tyliai numirti, o patys baisiai užimti savo viršenybių dialektika, kai politikos darbų garbė atrodo daug aukštesnė už dvasios kūrybos spindulius. Tačiau knygų neskaitytas tautietis tampa ir politikoje ar tėvynės laisvinimo kovoje tik molinis kareivis.

Laukę nesulaukę centrinių kultūros planų nei darbų, gal imkime eiliniai vienetai ar asmenys lietuviškai knygai garbės vainiką bent kiek aukštyn pakylėti.

Visos draugijos tesukrunta: Eržvilko, Kupiškėnų ar Suvalkiečių ir kitos – minėti knygnešio sukaktį, rengti kurių įdomesnių dabarties knygų nagrinėjimus, literatūros vakarus, pagerbti sau artimesnius ar kuo nusipelnčius autorius, pagelbėti išplatinti tam tikrą kiekį knygų, pasiūlyti paramą naujiems rankraščiams ir tt.

• Chicagoje prieš keletą metų buvo įvykdytas konkursas tobulos lietuviškos ieškant. Nors taip jau tobulos gal ir nesurasta, bet svarbu, kad ieškota, dėtos pastangos gerą knygą iš autorių išprašyti, o visuomenė buvo tikrai sudominta. Tad šiais spaudos sukakties metais ar negalėtų vėl panašią premiją atsirasti? Jei ne ta pati Giedra, juk yra daugiau kultūringų moterų dr-jų, o gal ir keletas jų susitelktų draugėn (įrodymui, jog ir moterys gali susiderinti į bendrą darbą).

Turime gana gausiai religinių dr-jų (Susivienijimas, Federacija, Ateitininkai, Kunigų Vienybė ir kt.) atrodo, nesunkiai galėtų įvykdyti literatūros konkursą religinių temų paskatai – poema, legenda, novelė, odes. Grožinės raštijos pavaizdai žmogų daug jautriau veikia ir širdį palenkia, negu sausi katekizmo arba iš bažnytinių pamokslų besikartoją žodžiai? Kodėl neišnaudojamos įvairesnės priemonės?

Neseniai buvo kažkur skelbtas feljetono konkursas. Nepavyko iš pirmo karto, tai ne bėda – galima dabar pakartoti. Žmonės pasigenda linksmy komedijų scenoje, verta būtų ir jų kaip nors paieškoti. Tur būt, pinigų premijai atsirastų, tik, organizuoti reikia. Gal veiklesnės LB apylinkės, nepaisydamos centrų kultūrinės stagnacijos, ryžtųsi spaudos sukaktį savo išmnymu švęsti – konkrečių darbų parodyti. Pvz. labai dar yra aktualu mokykliniams vaikams skaitinių ugdymas, taip pat patiems mažiausiems skaitytojams ugdytina sava knygų gausa, kad nereiktų vis dairytis iš okupanto delno. Paaukšiams, aciu Dievui, jau šviet. Taryba gal nuolatine premiją išlaikys ilgesnį laiką – matome, kaip ji didžiai naudinga ir neša derlius vaisius. O mažesniems galėtų net bet kuri kultūra daugiau išmananti org-ja pastarnauti, tuo būdu drauge ir save garbingiau išskeldama: mokytojai, moterų sambūriai, inžinieriai ar gydytojai, Jaunimo Centras, Alvudas, etc. Taip tad jau nebesidairykime į aukštesnes galvas, o visi supulkime kiekvienas savo išmone ir pajėgomis šimet lietuvišką knygą pagerinti.

• Viešiau paminėtini ir dabarties knygnešiai: kas jie ir kaip vykdo tą idealistinį darbą? kokios jų sąlygos? kur jų trūksta? kokia pagalba jiems reikalinga? Įdėkime spaudon savų knygnešių veidus ir vardus ir – geru žodžiu padėkime, nes jie to nusipelnė. Jie lig šiol gana kukliai, bet ištvermingai neša mūsų kultūros didelę našta.

Tapkite knygos 'TAUTINĖS MINTIES KELIU' mecenatu ar rėmėju

----- I š k i r p t i -----

AMERIKOS LIETUVIŲ
TAUTINEI SĄJUNGAI
87-80 96th St.
Woodhaven, N. Y. 11421

"Tautinės minties keliu" knygą užsiprenumeruoju kaip

- ☐ mecenatas\$100.00
☐ garbės prenumeratorius\$ 50.00
☐ prenumeratorius rėmėjas\$ 20.00

(Čekius rašyti National Lithuanian Society of America, Inc. vardu).

Priedu čėkį sumoje \$.....

Pavardė ir vardas

Adresas

Veblaitytės ir Žukausko...

(Atkelta iš 3 psl.)

tenybių, ši kartą paskaitydamas baltimoriečio N. Rastenio sueiliuotą dalyką, pasiūpantį iš naujovinių.

Aštrokai grybštelėjo ir dabartines madas, kai žmonėms "aiškiai trūksta sarmatos, nors neva apsirėdę, bet viskas matos". Atskirai dar žnybtelėjo moterims, kurioms vyrai perka "minkus" ne kad jos nesusaltų, bet kad tylėtų... O kai pradėjo skaityti "Girtuoklio sapninką", juokas aidėjo salėje beveik be pertraukos.

Pagaliam, pereidamas į muzikos sritį, humoristas išlėto, rimtai ir graudžiai užtraukė sukarikatūriną Maiironio "Lietuva brangi". Ypač smarkus plojimas palydėjo posmelį apie tautiečius, "kurie už rublį ar doleriuką lengvai pavirsta į politruką".

V. Žukauskas bene vienintelis mūsų pokarinių ateivių teatralų akademiškai papildęs savo žinias apie vaidybos meną. Taip pat jis vienintelis lietuvis, priklausęs tarptautinei teatrologų organizacijai, dalyvauja jos suvažiavimuose čia ir Europoje. Ten nuvykęs, buvo susitikęs su lenkų teatro atstovais ir iš jų sužinojęs, kad Lenkijos archyve užtiktas beveik prieš du šimtus metų parašytas lietuviams buvęs iki šiol visai nežinomas scenos veikaliukas "Agatka" (Agotėlė) iš lietuvių gyvenimo. Tos retenybės atspaudas jau esąs ant Vitalio rašomojo stalo.

Kaip prof. J. Žilevičius kaupia medžiagą apie liet. muziką, taip V. Žukauskas renka žinias apie liet. teatro praeitį. Jau turis nemažą šios srities senienų rinkinį, tik dar visuomenei nepagarsintą. Teisinosi, kad jis dar nesąs atsipalaidavęs nuo darbovietės; savo repertuarą sudarinėjimas ir lietuvių gyvenviečių lankymas jį tuo tarpu nuo rašinėjo atitraukias.

Aprašomasis V. Žukausko apsilankymas Baltimorėje buvęs iš eilės jau septintasis ir, galima sakyti, sukaitytinis, nes prieš 20 metų (1954) jis čia viešėjo pirmą kartą. Tris kartus (iš 7) jis čia buvo atvykęs su Brooklynio liet. vaidintojų būreliu. Apskritai, išeivijoj jo vieno ar su sambūriu pasirodymų jau būta apie 500.

V. Žukauskas yra vienas tų labai retų mūsų teatralų, lig šiol nenuleidusių rankas ir nenusikendusių nežinioje neva dėl tinkamų darbo sąlygų stokos. Savo talentui pasireikšti jis pats susirado būdą, savo judrumu ir kūrybiškumu įgijo populiarumo ir lengvosios teatrinės programos srityje lig šiol nėra niekieno pralenktas.

Veiklumu nuo jo neatsilieka ir jo žmona dr. dail. Marija. Jos visur pilna: jei ne vaidyboje ar chore, tai tapybos mene arba apskritai New Yorko lietuvių tautiniame darbe.

Gegužės 11 d. koncertas ištisai (be įprastinės pertraukos) praskambėjo sklandžiai ir grakščiai. Abu muzikai (dainininkė ir pianistas) švitėjo jaunyste ir gaivališkumu. Nuo jų neatšilikio ir vitališkasis Žukauskas. Iš scenos ir jis kiekvieną kartą, kaip ir prieš dešimt ar daugiau metų, tartum skirste išskridavo.

Niekas baltimoriečių tą vakarą nesigailėjo atėjęs, o kai kuriems koncertas net labai patikęs. Rengėjus apvylė itin mažas atsilankusių skaičius — nesusirinko net nei šimtinės. Visiems

Muz. Bronius Jonušas

Muz. Br. Jonušo pagerbimas

Prieš 14 metų atsikėlęs į Omahą muz. Br. Jonušas, su atsidavimu pradėjo dirbti su ten esamu, bet be dirigento, lietuvių choru, kurį vėliau pakrikštijo "Rambynas" vardu.

Per tą laikotarpį, choras dalyvavo visose buvusiose dainų šventėse Chicagoje. Daug kartų pasirodė Omahos amerikiečių tarpe, taipogi ir televizijoje. Bet svarbiausia, per tuos 14-ka metų džiugino Omahos lietuvių, mylinčius savą dainą ir giesmę. Beveik joks minėjimas ar šventė, neapsiėjo be choro pasirodymo. Kas sekma dienį gražiu giedojimu turtino ir turtina lietuvių iškąs pamaldas. Kun. dekan. Tautkus ir lankantieji pamaldas lietuviai, yra labai dėkingi choristams ir muz. Br. Jonušui. Choras "Rambynas" suprasdamas lietuviškos dainos vertę, mūsų išeivijos gyvenime ir įvertindamas dirigento atsidavimą lietuviškos dainos puoselėjimui, jo 75 metų amžiaus sukakties proga, suruošė iškilmingą dirigento pagerbimą su koncertine programa.

Koncertą išpildyti buvo pakviesti menininkai iš Chicago. Solistė Praurimė Ragienė ir pianistas Manigirdas Motekaitis. Gegužės 4 d. 7 val. vakaro ir įvyko šis pagerbimas - koncertas. Oficialiąją dalį pravedė ir sveikinimo žodį dirigentui tarė, choro valdybos pirmininkas Algis Antanėlis, Omahos LB vardu, šiltą padėką ir sveikinimą pareiškė LB pirmininkas Albinas Reškevičius. Sveikino ir kitų organizacijų

buvo akivaizdu, kad pagerbimas nuostolingas.

Dėl stokos artimesnio ryšio tarp dviejų kaimynų, Baltimorės ir Washingtono lietuvių, ką nors rengiant, ne kartą nukentė abu. Ši kartą washingtoniečiai kaip tik tą pačią dieną buvo pas save kažką suruošę. Aišku, žmonės tuo pačiu laiku negali dalyvauti dviejose vietose.

Baltimoriečiai teisinosi, kad vieno mėnesio laikotarpį jie negalėjo atlaikyti iš eilės trijų parengimų (vietoos vyrų choro "Dainos" koncerto, Taut. S-gos vakaro ir tautinių šokių būrelio "Malūno" pasirodymo). Girdi, tai esą jau per daug.

(sm)

atstovai ir pavieniai asmenys. Buvo perskaityti sveikinimai atsiųsti nuo muz. Br. Budriūno, Dainavos ansamblio ir arch. Jono Muloko.

Skautų-čių vardu ps. Jonas Šarka ir s. Irena Lileikienė įteikė gražų iš medžio drožinį - žvakidę, primindami muzikui, kad ir skautai stovyklose dainuoja jo komponuotas dainas ir jas labai yra pamėgę.

Choras savajam dirigentui padovanavo simbolinę dovaną, išdabintą lietuviškais ornamentais, ženklais ir įrašais. Dovaną meniškai padarė choro valdybos narys Vitalis Gaidelis, kuris kartu su valdybos nare K. Rukiene, ją įteikė dirigentui.

Po sveikinimų ir dovanų įteikimo, garbingo amžiaus sulaukusiam dirigentui, sugiedota ilgiausių metų.

Toliau sekė koncertinė dalis. Malonios solistės gražus balsas, laisvas ir žaismingas laikymasis scenoje, išpildant dainuojamus kūrinius, sužavėjo publiką. Į jos repertuarą įėjo ir Br. Jonušo komponuotos dainos. Simpatingas pianistas, užtikrin-tai akompanavęs solistei, paskambino porą dalykų solo, susilaukdamas, kaip ir dainininkė aplodismentų ir biso. Choro valdyba pareiškė už gražią programą, įteikė jiems po mažutę, rankų darbo koplytėlę.

Muz. Br. Jonušas sujau-dintas dėkojo choro valdybai ir kantriems choristams, kurie atiduoda didelę duoklę, lankydami choro repeti-cijas, nes be jų, kaip dirigentas sako, nieko ir jis negalėtų padaryti. Dirigentas ryžtingai žiūrį į ateitį ir kol sveikata leis, tol jis dirbs su choru puoselėdamas lietuvišką dainą.

(jp)

ČILĖS PERVERSMO SMULKMENOS

BRONIUS AUŠROTAS

Dar prieš aštuoneta mėnesių beveik neprabėgdavo diena ar dvi, kad Čilės vardas būtų nepamirėtas vakariečių ar bolševikinių žinių agentūrų laidose. Ir labai dažnai, amerikiečių liberalioji media, būdavo labai teigiamai nusistačiusi probolševikiško Allende atžvilgiu.

Gi dabar, sovietams nutraukus diplomatinis santykius su Čile, kraštas ramiai gydo savo ekonomiską ir morališką žaizdą, kurias po trijų metų paliko Allende "liaudies vyriausybės". Tačiau šiandien ne apie po perversminį Čilės gyvenimą rašysiu, bet apie kai kurias sukilimo smulkmenas, kurias atidengia adm. Carvajal.

Adm. Patricio Carvajal prie Allende vyriausybės buvo karinio štabo viršininkas. Po perversmo jis buvo paskirtas Gynybos ministru.

Admirolas teigia, kad sukilėlių svarbiausias uždavinys buvęs išlaikyti perversmo ruošimo paslaptį. Suprantama, kad dėl paslapties išlaikymo, sukilimo pradžia buvo nustatyta arba vidunaktis arba ankstyvas rytas, kada žmonių mažiau būna gatvėse. Tačiau tam atsiekti būtų tekę laikyti kareivius parengties stovyje net 24 val. prieš perversmo pradžią — na ir čia visa paslaptis, lyg yla iš maišo pati būtų išlindusi.

Todėl sukilimo valanda buvusi pasirinkta 1973 m. rugsėjo 11 d. 8:30 v. ryto. Tai yra tuo laiku, kada kareiviai normaliai susirenka į kareivines užsiėmimams; gi, iš kitos pusės, valdžios pareigūnai į darbą renkasi žymiai vėliau, ir perversmui prasidėjus dar nebus pasiekę savo darboviečių.

"Mūsų planuose, pats pagrindinis dalykas buvo "Tylos Operacija": pačioje perversmo pradžioje kariuomenė privalėjo kontroliuoti visus radijo siustuvus, telefonus ir gyvybines t.y. vandens, elektros, dujų ir skys-to kuro tarnybas", pasakojo admirolas.

Tai buvo įvykdyta pasinaudojant "Ginklų Kontrolės" įstatymu: nesukeldami jokio įtarimo mes tai įvykdėme rugsėjo 11 d. naktį: valdžios pareigūnų telefonai

ir jai palankios radijo stotys buvo užšaldytos".

Rugsėjo 11 d. adm. Carvajal, būdamas gynybos ministerijoje, derino Santiago mieste buvusių sukilimo vadų, generolų Pinochet, Leigh ir Mendozos veiksmus ir adm. Merino, vadovavo sukilimui iš Valparaiso.

Chunta buvo įgaliojusi adm. Carvajal priimti Allende kapituliaciją, respektuoti jo gyvybę ir pasiūlyti jam ir jo pasirinktiems asmenims lėktuvą išvykti į užsienius. Tačiau ir tokį Carvajal pasiūlymą Allende atsisakęs, "jūs jau seniai ruošėtės šiam maištui; tačiau jūs to pasigailėsite. Aš sukludysiu sukilimo pasisekimui".

Prieš pat prezidentūros "La Moneda" bombardavimą, adm. Carvajal kalbėjęs su anksčiau buvusiu Gynybos ir vidaus reikalų ministru Jose Toha; pastarasis prašė Carvajal sustabdyti puolimą, aiškindamas, kad jis (Toha) per 10 min. mėgin-siąs įtikinti Allende pasiduoti. Tada Carvajal atsa-kęs, kad "įsakymas bombarduoti "La Moneda" negali būti atšauktas". Admirolas siūlė Toha priversti Allende pasiduoti; jį tai Toha at-sakęs, kad Allende esąs ginkluotas automatiniais šautuvais "ir visi kas jį pažįsta negali jo priversti pasiduoti".

Po prezidentūros subombardavimo Carvajal dar kartą kalbėjęs su Allende; pastarasis buvęs daug sukalbamesnis ir nuoširdžiai prašęs leidimo evakuoti iš degančio pastato šešias moteris jų tarpe ir savo neščią dukrą. Į tai Carvajal atsakė, kad automobiliai negali privažiuoti prie "Monedos" dėl atkaklios ir taiklios gerų šaulių ugnies.

Adm. Carvajal sako, kad "prezidentūros bombardavimas buvęs pats dramatiškiausias momentas visoje sukilimo eigoje". Carvajal nuomone, tai yra buvę visiškai pateisinama: tuomi

buvo parodyta priešingai pusei griežtas sukilėlių nusistatymas nesileisti į jokių kompromisus! Arba kapituliacija, arba sunaikinimas. Žinoma, kad prezidentūros bombardavimas pareikalavo aukų, bet žymiai mažiau negu jų būtų buvę, jeigu sukilimas būtų išsiplėtęs į pilietinį karą. "Mes buvome pasiryžę greit laimėti ir jėga priversti priešą pasiduoti", aiškino adm. Carvajal.

Kiek tai liečia aukšto laipsnio karių dalyvavimą buvusiose Allende vyriausybėse, Carvajal paaiškino, kad tie kariai tebuvo tik sukilimo vadovybės geros valios pasireiškimas, kad Allende susidarytų klaidingą vaizdą, jog ir ginkluotosios jėgos remia taip vadinamą "Liaudies Vienybės Vyriausybę". "Iš esmės imant valdžioje dalyvavę kariai stengėsi sukludyti, kad Liaudies Vyriausybė visiškai nenualintų bankrotan patekusio krašto", kalbėjo adm. Carvajal.

"Ne daugiau kaip 10 asmenų težinojo apie sukilimo ruošimą... Mes buvome pasiryžę jį pradėti jau rugpjūčio mėnesį, jeigu kraštutiniai kairieji būtų bandę jėga paimti valdžią į savo rankas", sako adm. Carvajal.

WANTED JOURNEYMEN
1ST CLASS SKILLED
ROLL MILL OPERATORS
PRESS — BENDER
SET UP & MAINTENANCE
DIE MAKERS AND DIE
LEADERS
with molding experience
necessary.
DAY & AFTERNOON SHIFT.
Liberal Personnel Policies & Fringe
Benefits.
APPLY:
FOUR STAR CORP.
1800 WEST MAPLE
TROY, MICH. 48064 (42-48)

IMMEDIATE OPENING FOR:
ONE FOREMAN for Pallet Plan.
ONE WOODWORKING MACHINE
MAINTENANCE MECHANIC.
ONE NAILING MACHINE OPERATOR
set-up man.
ONE LIFT TRUCK OPERATOR for
handling lumber.
Good working conditions—top wages
for good men.
Contact: GATES, INC.
P. O. BOX 686
OAKDALE, LOUISIANA 71463
TELEPHONE: DAY (318) 335-3561
NIGHT (318) 335-3592. (42-441)

Didžiausias kailių
pasirinkimas
pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

**NORMANA
BURŠTEINA**

Tel. 263-5826

(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų
ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

K a i n o s ž e m o s — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

LIETUVOS PREZIDENTO ANTANO SMETONOS POLITINĖ VEIKLA IR ATLIKTI DARBAI PREZIDENTAVIMO LAIKOTARPY

EMILIJA ČEKIENĖ

Man tenka didelė garbė ir maloni, bet kartu ir sunki pareiga per 25 minutes apibūdinti Lietuvos valstybės vyro, I-jo ir vėliau paskutinio prezidento Antano Smetonos asmenybę, kurio vaidmuo nepriklausomos Lietuvos gyvenime nepaprastai didelis, nes jis: pedagogas, filosofas, mokslininkas, publicistas, kultūrininkas, politikas, visuomenininkas valstybininkas ir, kurio visas gyvenimas tampa susijęs su pačiu reikšmingiausiu ir gražiausiu lietuvių tautos atgimimo ir nepriklausomybės laikotarpiu, todėl jau šimtui metų praėjus nuo jo gimimo ir 30-čiai metų nuo mirties, bandysiu trumpai išryškinti Antano Smetonos kaip politikos ir valstybininko vaidmenį lietuvių tautai ir valstybei žvelgiant iš istorinio taško.

Antanas Smetona visą savo gyvenimą buvo pašventęs Lietuvai. Jis nuo pat jaunystės buvo lietuvių idealistų būrelio priešaulyje nuolat keldamas tautinę samonę. Būdamas giliai išsimokslinęs savo visus gabumus naudojo kovai už laisvę, jungdamas visus vienybės ypač, kai prieš akis atsidavė didieji tautos uždaviniai, kurių Lietuvai niekada netrūko. Jis visus kvietė į talką ir pats visiems talkino.

Kai pagaliau 1917 metų rugsėjo 6 dieną buvo pradėtas leisti Smetonai redaguojant Lietuvos Aidą, I-me numerį jis rašė:

„Gera numanydami šios valandos svarbą, susitelkime apie jį šiaip inteligentai ir kunigai, visi, kurie tik pavaldome plunksną, nepaisydami nei srovių, nei pažiūrų skirtumo. Visus mus čia yra suspietęs rimtas mūsų tautos ir mūsų gimtosios šalies reikalas. Mes norime būti laisvi ir savo rankomis atstatyti nuniokotą Lietuvą.“

Tos kovos kelias į Lietuvos laisvę buvo ilgas ir sun-

kus, bet Antano Smetonos tai negąsdino. Kad ir pro tą didį skurdą, vargą ir kitokias mūsų kartą užgulusias nelaimes jis matė artėjančios Lietuvos laisvės viziją ir savo tautiečiuose stiprino ryžtą ir viltį.

Todėl nenuostabu, kad jis, kaip daugiausia Lietuvai pasidarbavęs, tame darbe igijęs didį patyrimą, 1917 m. rugsėjo 24 d. išrenkamas Lietuvos Tarybos, vėliau Valstybės Tarybos pirmininku ne kurios nors vienos partijos dėka, bet igijęs visu pažinimą pasitikėjimą nepaprastu lietuvių tautai atsidavimu, ryžtu ir sugebėjimu tolerantiškai spręsti to meto Lietuvos svarbiuosius klausimus, mokėjimu tiksliai formuoti ir kelti pagrindinius lietuvių tautos siekimus.

Vadovaujant Valstybės Tarybai, A. Smetonai teko dar daug pasidaruoti, važinėti kartu su kitais lietuvių politiniais veikėjais Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo reikalais į užsienį.

Lietuvos valstybei atstatyti Tarybos galia buvo ribota, nes vokiečių okupacinė valdžia trukdė, darydama įvairias intrigas, trukdė ir karinis bei politinis to laiko nepastovumas. Tačiau, Lietuvos Taryba buvo tikra atstovė tautos, besiveržiančios į laisvę. Ji siekė būti svarankiška savojo krašto reikalų tvarkytoja ir jo likimo — nepriklausomos valstybės atstatymo sprendėja ir vykdytoja.

Su vokiečių okupacinės valdžios ir Reicho vyriausybės žmonėmis daugiausia tarėsi Tarybos prezidiumas pirmininkaujant A. Smetonai, kuris visados būdavo korektiškas, realus, bet, kur būdavo liečiami lietuvių tautos gyvybiniai interesai ir prestižas, jis buvo tvirtas ir griežtas, nesileidžiantis į jokius kompromisus.

Lietuvių tautos žygiuose į laisvę ir nepriklausomos valstybės atstatymą ryšku

trys tarpiniai: kultūrinis, politinis ir karinis.

Ligi Didžiojo karo lietuvių tautoje daugiausia vyravo kultūrinės laisvės pasitęgimas — ugdymas tautos gyvybinių galių. Didysis karas iškėlė politinės laisvės ir nepriklausomybės siekį — atsipalaidavimą nuo okupacinių varžtų, nors buvo nepaprastai sunku uždavinys, daugiausia pareinas nuo vokiečių karo sekmės ar nesėkmės.

Lietuvos Taryba daug posėdžiavo ir slapta nuo karinės valdžios vis ruošėsi nepriklausomybės paskelbimui, svarstydama, kokiomis priemonėmis eiti prie tikslo, kad vokiečių valdžia šį lietuvių tautos prašymą bei reikalavimą pripažintų ir 1918 metų, Vasario 16-tos dienos posėdyje vienbalsiai nutarė kreiptis į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes, pareikšdama savo galutiną nusistatymą — atstatyti demokratinius pagrindais nepriklausomą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir pareiškė, kad jos pamatus ir santykius su kitomis valstybėmis galutinai nustatys galimai greičiau sušauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visu jo gyventojų išrinktas.

Šis Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas buvo nepaprastai drąsus, tiesiog revoliucinis žygis, kuriuo Lietuvos Taryba išreiškė savo tautos valią ir siekimus pačiose sunkiausiose Lietuvai valandose. Ją skelbdami Lietuvos Tarybos nariai reizikavo savo asmens laisvę vardant tautos laisvės. Tai buvo didvyriškas žygis įkvėptas tauraus idealizmo, didžios savo tautos meilės ir gilaus tikėjimo jos laisva ateitimi. Šis nutarimas vargais negalais tapo įgyvendintas.

Taigi, Lietuvos, Valstybės Taryba yra išvedusi Lietuvą į valstybinę nepriklausomybę ir jos pirmininkas A. Smetona 1919 metų, balandžio 4 dieną išrenkamas pirmuoju Lietuvos Valstybės prezidentu, kuriam teko vėl visu ryžtingumu dirbti, padėti pirmuosius Lietuvos valstybės nepriklausomo gyvenimo amatus.

Kai 1918 metais, gruodžio 26 dieną susidarė M. Šleževičiaus pirmininkautas ministrų kabinetas, „Laikinių Vyriausybės Žinių“ I-jame numeryje buvo paskelbta, kokios partijos atstovautos Vyriausybėje Ministrų kabinetas įėjo trys socialdemokratai, du socialistai liaudininkai demokratai, du krikščionys demokr-

tai, vienas Tautos Pažangos atstovas ir vienas Santaros narys. Šios 5 grupės ir buvo tie pagrindiniai junginiai, kurie daugiau ar mažiau pasireiškė nepriklausomos Lietuvos politiniame gyvenime. Kaitaliojosi partijų pavadinimai, bet esmėje grupinis pasiskirstymas pasiliko tas pats. Dar reikėsi tautinės mažumos ir viešai ar ne viešai veikė komunistai prieš Lietuvos nepriklausomybę pagal Maskvos direktyvas.

Tuo pat metu, kai vyko valstybės aparato organizavimo darbas, politinės partijos dėjo pastangų įleisti tautoje gilesnes šaknis. Partinė veikla ypač pagyvėjo, besiruošiant Steigiamojo Seimo rinkimams, kurie įvyko 1920 m. balandžio 14-16 dienomis.

Steigiamojo Seimo susirinkusį I-jį posėdį gegužės 15 dieną, Kaune, prezidentas Antanas Smetona, kuriam teko vadovauti ir Valstybės Tarybai, atvedusią lietuvių tautą prie valstybinės nepriklausomybės paskelbimo ir apgynusią valstybės laisvę nuo gausingu priešų, bei sukūrusią valstybės aparatą, nusakė šiais žodžiais būklę, susidariusią susirinkus Steigiamajam Seimui:

„Laikiniosios valdžios uždavinys yra baigtas. Valstybės Taryba, Valstybės prezidentas, Ministrų Kabinetas, Valstybės kontrolė, Vyriausias Kariuomenės Vadas, atvedė Lietuvą ligi Steigiamojo Seimo, šiandien visi pasitraukia ir atiduoda tam aukštajam susirinkimui visą krašto valdymą.“

Laikinoji valdžia palieka sudarytą valdymo aparatą su visais išsišakojusiais organais, įsteigtą ginkluotą pajėgą — kariuomenę, patvarkytus finansus, sudarytus politikos ir ūkio santykius su svetimom valstybėmis. Žodžiu sakant, sudarytą nepriklausomos valstybės faktą. Tai ji palieka išrašytą įžangos lakštą pajėjai Lietuvos istorijai. Steigiamajam Seimui tenka toliau skleisti jos lapai ir toliau rašyti, tenka sutvirtinti valstybės padėtieji pagrindai ir jie stiprinti...“

Seimui prašant, prezidentas Antanas Smetona ir laikinoji vyriausybė sutiko pareigas eiti, kol bus sudaryta naujoji vykdomoji valdžia. Tai truko virš mėnesio.

Su vykdomosios valdžios sudarymu pasibaigė Lietuvos, o kartu ir A. Smetonos gyvenimo laikotarpis, įvedęs jį į Lietuvos istoriją. Laikotarpis, kuriame

daugiausia reikėsi asmenybės ir, prasidėjo antrasis, kuriame pradėjo reikštis partijos.

Atsisveikinant su I-ju Valstybės Prezidentu Tumas — Vaižgantas taip jį apibūdina „Tautos“ laikraštyje:

„Lėtas jo būdas slepia karštai plakančią širdį. Lietuva jo šventenybė, kurios neleis paliesti niekam. Mūsų nenuskaudęs žmogus kitados kirto lenkui į veidą, kai šis išdriso iš Lietuvos pasitytioti.“

— Lenkininkų banke dirbo, davė jiems savo kūno ir proto pajėgų, bet širdį palaikė Lietuvai; už duoną nepardavė savo idealų.

— Antanas Smetona nepriklausomos Lietuvos idėją vilko ant savo pečių pačiais blogiausiais laikais, kada viešpatavo nepermaldausiam vokiečiai.

Tačiau, perdavęs prezidento pareigas A. Smetona nepasitraukė iš atkuriamos Lietuvos valstybės gyvybinių darbų. Vilnius ir Klaipėda jam buvo gyvybiniai Lietuvos reikalai ir apie juos kiekviena proga daug rašė, argumentuodamas jų priklausymą ir būtinumą Lietuvai, išpėdamas būti pasirošusiems netikėtumams. Neturint Vilniaus, Lietuvai negalima tiesioginė prekyba su Rusija; neturint Klaipėdos — negalimas laisvas prekybos bendravimas su Vakarų Europa, rašė jis 1922 m. gruodžio 23 d. Trimite, — o lietuviai per daug ramiai laukia iš kitų Klaipėdos krašto išsprendimo.

Tik pati Lietuva tegali palankiai išspręsti tą klausimą suruošdama sukilimą, siekiantį Klaipėdos kraštą prijungti prie Lietuvos, — perstojo rašė Smetona, lyg trimitas šaukdamas lietu-

VIRŠUJE: Prezidentas Antanas Smetona ir Ponia 1941 metais tarp chigagiečių veikėjų, kurių daugelio jau šiandien nebėra tarp mūsų.

Stankūno nuotrauka.

vius į kovą ir, sukilimas buvo pradėtas 1923 m. sausio 9 dieną ir laimėtas vadovaujant Jonui Polovinskui-Budriui, bet tarptautinėje politikoje dar taip greit nesibaigė.

Didžios įtampos tarp Klaipėdos krašto sukilėlių ir aliantų metu A. Smetona buvo paskirtas, kaip Lietuvos vyriausybės aukštasis igaliojantis Klaipėdos kraštui ir jis rimtu taktu, orumu ir autoritetu sugebėjo nuraminti krašto tautines sroves, sudarydamas tuo būdu palankias sąlygas tolimesnės Lietuvos vyriausybės deryboms su santarvininkais.

A. Smetona buvo savarankiškas, tautos ir valstybės reikalus statė aukščiau už partinius, nemėgo iš svetur atsivežtų radikalių reformų, kurios Lietuvai buvo žalingos.

Pasitraukęs iš Lietuvos Demokratų partijos, A. Smetona daugiau kaip dešimtį metų buvo nepartinis. Būdamas Lietuvos Taryboje ir pirmuoju Lietuvos Valstybės prezidentu, jis taip pat savęs nesiejo su jokia partija, nors ir buvo artimas Tautos Pažangai, tačiau pageidavo, kad Ministrų kabinetai būtų sudaromi darbo o ne partijų koalicijos pagrindais. Dėl tos savo pažiūros A. Smetona partijos žmonių buvo nemėgiamas.

1925 m. Smetona pradėjo veikti nebe vien spaudoje, bet ir važinėdamas su pasikaitomis po Lietuvą. Į trečiąjį seimą 1926 m. gegužės (Nukelta į 6 psl.)

EMILIJA ČEKIENĖ. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkė, kalbėjusi apie prezidentą Antaną Smetoną Washingtono surengtame minėjime.

Paskutinis Nepriklausomoje Lietuvoje Naujųjų Metų sutikimas Kaune, Trijų Milžinių (karininkų Ramovės) saleje. Iš kairės į dešinę: neatpažinta ponia (gal būtų ponia Indrišūnienė?), rašytojas Kazys Inciūra, Gražina Krivickienė, Jasinskis (Užsienų reikalų ministerijos pareigūnas), Janina Tonkūnienė, prezidentas Antanas Smetona. Šios nuotraukos negatyvas gautas iš p. Gr. Krivickienės, Washington, D. C.

LIETUVOS PREZIDENTO ANTANO SMETONOS...

(Atkelta iš 5 psl.)

mėn., Tautininkų Sąjunga, susiblokavusi su valstiečiais liaudininkais, pravedė tris savo atstovus: A. Smetoną, prof. A. Voldemarą ir kun. V. Mironą.

1926 m. lapkričio 5 d. Seimo posėdyje, kada buvo svarstomas ratifikavimas su tarties tarp Lietuvos ir Socialistinių Tarybų Sąjungos dalyvaujant 77 seimo nariams, A. Smetona pasakė ilgą patriotišką kalbą. Buvo visokių nuomonių, bet Smetona griežtai laikėsi kviesdamas visus lietuvius, visas partijas jungtis bendram tikslui siekti.

"Dėl rusų nuosirdumo nėra ko kalbėti, sakė jis, -- bū; kime patys nuosirdūs, tuomet galėsime reikalauti iš kitų, kad būtų nuosirdūs".

A. Smetona būdamas seimo nariu nuo partinių rietėnų laikėsi nuosėliai. Tada daugiau reikėsi kaip kultūrininkas universitete, Valsybės teatre, negu politikas. Bet, po įvykusio 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo jam vėl buvo lemta atsistoti vyriausybės priešakin, ir kurį sukilimo vykdytojų vardu kreipėsi laikinoji karo valdžia tokiais žodžiais:

"Prasidedant mūsų krašte atviram bolševikų brudėjimui, mes savo pasiryžimu apgynėm nepriklausomos Lietuvos likimą. Tamsa gerai žinai šį pavojų, nes Tamstai teko didžiausio šio pavojaus metu stovėti besikuriančios nepriklausomos Lietuvos priekyje.

Todėl tikėdami Tamstos pasišventimu ir Lietuvos meile, mes vardu visos Lietuvos kariuomenės, kuri kūrė ir gynė Lietuvą, nuolankiai prašom pasiaukoti Tėvynės labui ir sutikti, stojus Tautos priešakyje, kaip Valstybės Vadas, išvesti ją iš dabartinės sunkios padėties.

A. Smetona šias pareigas priėmė. Gruodžio 19 d. buvo suauktas nepaprastas seimas ir A. Smetona iš Valsybės vado buvo teisėtai išrinktas respublikos prezidentu. Nuo tada Lietuvos ir Smetonos gyvenime prasidėjo vėl naujas trečias tarpsnis.

1927 m. balandžio 12 d. respublikos prezidentui paleidus Seimą ir nepaskelbus naujų rinkimų, Lietuvos vidaus politinė padėtis pasidarė nebeaiški. Jis plačiai pradėjo lankyti kraštą, norėdamas susipažinti su svarbiausiais reikalais ir patirti žmonių nuotaikas, kurie visur rodė didelį pasitikėjimą.

Jis, pradėjęs valstybei vadovauti, pirmiausia susirūpino Lietuvos santykiu su Vatikanu sutvarkymu ir iš daugelio konkordatų, sudarytų popiežiaus Pijaus XI-tojo pokariniais laikais, Lietuvos konkordatas, pasirašytas 1927 m. rugsėjo 27 d. ir pasikeistas ratifikuotais dokumentais, tais pačiais metais gruodžio 10 d. yra vienas ir palankiausių katalikų Bažnyčiai. Tai buvo svarbus įvykis tiek vidaus tiek ir užsienio politikos atžvilgiu. Tai gerokai kėlė tuometinės Lietuvos vyriausybės prestižą.

1928 m. gegužės 15 d. buvo paskelbta naujoji Lietuvos konstitucija, praplečianti prezidento teises, kurią paskelbus, kaip teisės autoritetas prof. M. Romeris teigia, valdžia buvo įvesta į tam tikrą teisinę konstitucijos vagą.

A. Smetona buvo dešynsis liberalas, bet antrą kartą tapus prezidentu, jo liberalizmas pradėjo blukti, kaip neišvengiama būtenybė su-

sidarančios autoritetinės santvarkos.

Savo vyriausybę jis vadino tautine, o jos vedamą politiką -- tautine linkme. Sudarytą išžiūrėjus Lietuvos gyvenimą, ne iš knygų išskaitytą ar iš kitų partijų nusižiūrėtą. Tautininkus laikė ne vyriausybės vairininkais, o tik talkininkais.

Jo nuomone, valstybiniam darbe turi lemti išmonė ir patirtis, o ne partinė priklausomybė, todėl jam pradėjus vadovauti, valstybinėse įstaigose buvo paliekami visi, kurie tuos savumus turėjo.

1931 m. lapkričio 25 d. respublikos prezidentas A. Smetona Vyriausybės žinių 369 nr. paskelbė Respublikos Prezidento rinkimų įstatymą ir kreipėsi į tautą nušviesdamas paskutinių penkerių metų visuomenės ir vyriausybės atliktus darbus.

"Valstybės išdoro lėšos žymiai pagausėjo. Žemės ūkis ūmai persitvarkė, prisitaikydami į mokslą bei patyrimą ir į pasaulio rinkos reikalavimus. Prekyba pagyvėjo, valstybės išdoro padedant atsirado naujos savosios pramonės.

Su svetimomis valstybėmis pasirašyta daug įvairių sutarčių, kurių eilė yra praskynusios kelią svetimon rinkon mūsų žemės ūkio gaminiams. Vilniaus byla grąžinta tinkamom mūsų tautai linkmėn. Tarptautinis Hagos Tribunolas savo autoritetingu sprendimu viso pasaulio akivaizdoje sutvirtino teisingą Lietuvos nusistatymą.

Visur ir visiems privalomas pradžios mokslas sudaro naują šviesos gaidynę atgimstančiai Lietuvai.

Inž. Steponas Kairys, socialdemokratas rašė D.B. Lietuvoje, kad nepriklausomoje Lietuvoje buvo sukurta savita ūkinė ir socialinė struktūra, kur laisvės ir lygybės idealai buvo realizuoti daugiau, negu bet kur kitur pasaulyje. Čia glūdi lietuviškas genijus. Tai buvo galima realizuoti dėl lietuvių idealizmo, gilaus teisingumo supratimo ir stiprių moralinių ypatybių.

A. Smetona politiką suprato klasiškai, kaip valstybės valdymo meną, o ne kaip partijų rungtyniavimą dėl valdžios ir nuolatinės jų grumtynės. Jo politinis credo galima trumpai išreikšti šiais žodžiais: nuolatinis krašto ekonominis stiprėjimas bei klestėjimas, glaudžiai susietas su kultūrinio kilimu. Tam siekti reikia gerai ekonominiais ir kultūriniais pagrindais organizuotos tautos ir visoms jos gyvenimo sritims patyrusių ir darbui atsidėjusių vadovų.

Nuo 1926 m. iki 1934-ųjų Smetonai sekėsi tvarkyti kraštą vispusiškai keliant jo gyvenimo lygį ir 1934-ji metai buvo maloniausi švenčiant 60 m. sukaktį, kurios proga visa Lietuva rodė pasitikėjimą ir pagarbą.

Tačiau 1935-aisiais metais prasidėjusi pasaulinė ekonominė krizė didelių rūpesčių teikė ir prezidentui A. Smetonai. 1938 m. pagaliau sekmingai nugalėjęs ekonominę krizę ir jos sukeltus krašte neramumus, Lietuva kasmet žengė į didesnę krašto gerovę ir, švenčiant 20 metų nepriklausomo gyvenimo sukaktį, Vasario 16 d. Lietuvos prezidentą A. Smetoną sveikino ne tik patys lietuviai, bet ir telegramomis įvairių valstybių prezidentai. Sveikino ir Sovietų Sąjungos atstovas Litvinovas.

Bet netrukus po to, kovo mėnesį, Lietuvą ištiko lenkų

klastingas ultimatas reikalaujant su jais užmegsti diplomatinis santykius, kuriems visą laiką trukdė neišspręstas Vilniaus klausimas. Lietuvos vyriausybės nepaprastame posėdyje buvo įvairių nuomonių. Smetona buvo giliai įsitikinęs, kad jokių būdų negalima tų santykių užmegsti Vilniaus išsižadėjimo kaina, o be to, užmezgimas nebuvo įmanomas.

Tačiau, to nebuvo galima išvengti ir tas priverstinis diplomatinis santykių užmezgimas su Lenkija A. Smetonai buvo vienas iš pačių skaudžiausių įvykių, kurie juo tolyon juo skaudesni darėsi dėl lenkų didėjančių reikalavimų jam ir visai lietuvių tautai.

1938 m. gruodžio 11 d. baigęs A. Smetonos prezidentavimo kadencija ir todėl lapkričio pradžioje vyko prezidentui rinkti tautos atstovų rinkimai. Lapkričio 14 d. jis buvo išrinktas 4-jai kadencijai. Gi, 1939 m. vokiečiams pradėjus Europoje išgalėti, jų klasta palietė ir Lietuvą. Buvo gautas ultimatas grąžinti Klaipėdos kraštą. Lietuvos vyriausybė, apsvačiusi padėtį, ultimatumą sutiko patenkinti, nors tai buvo skaudus Lietuvai moralinis smūgis.

Netrukus Lietuvą ištiko kita grėsmė, kai Sovietų Sąjunga rugsėjo 29 d. pradėjo reikšti savo pretenzijas, siūlydama grąžinti Vilnių ir slėpdama savo tikrąsias užmačias, kuriuos prezidentas A. Smetona gerai nujautė ir tas nujautimas išsipildė, kai 1940 m. birželio 15 d. naktį vyriausybė susirinkusi pradėjo svarstyti Maskvos galutinio, pražūti lemiančio Lietuvai ultimatumo, kurio A. Smetona vis dėlto nepriėmė, o nutarė protesto vardu pasitraukti iš Lietuvos ir tai įvykdė nedelsdamas. Tai buvo paskutinis nepriklausomos Lietuvos vyriausybės posėdis.

A. Smetonai, visa savo buitimi suaugusiam su savo gimtuoju kraštu, jo kultūra, visą gyvenimą dirbusiam jo atkūrimui, vėliau tautiniam stiprėjimui, ilgai vadovavusiam, buvo nepaprastai skaudu pačių žiauriausių tėvynės likimu, Lietuvos nepriklausomybei žlungant, palikti ją.

Bet jis iš Lietuvos pasitraukė ne tik norėdamas išvengti beprasminę pradžios, niekšingos prievarotos ir protesto prieš smurtą, bet svarbiausia todėl, kad laisvame pasaulyje galėtų telkti jėgas Lietuvos nepriklausomybei atstatyti.

Ir taip 1940 m. birželio 15 dieną Lietuvos valstybės prezidentas Antanas Smetona pradėjo tremtinio dalia. Sunkia, pilną kliūčių, trukdymų ir, po kelių mėnesių pasiekė Jungtines Amerikos Valstybes 1941 m. kovo 10 d., kur jį garbingai priėmė ne tik lietuvių, bet ir Amerikos aukštųjų pareigūnų ir spaudos atstovai.

Tačiau ir šiame laisvės krašte nebuvo lemta jam ilgai pasidaruoti vėl Lietuvos laisvės atstatymui. 1944 m. sausio 9 d., mažame tremtinio kambarėlyje, Clevelande, namui užsidegus, tragiškai žuvo lietuvių tautos kūrėjas, laikraščių ir žurnalų redaktorius, Vasario 16 dienos akto autorius, pirmasis ir vėliau paskutinis Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona.

Prieš 30 metų nuskambėjo varpai, savo aidu skelbdami tragišką žinią į visus pasaulio kraštus.

Prieš 30 m. nusviro sustingusi ranka nuo pat jaunystės ligi paskutinės gyvenimo minutės taip ištikimai ir pasiukojančiai valdžiusi plunksna, keldama tautos sąmonę ir ruošdama

JAV L.B. VIDURIO VAKARŲ APYGARDOS VALDYBOS IR KONTROLĖS KOMISIJOS NARIŲ NUOTRAUKA.

Sėdi iš kairės į dešinę: dr. Z. Danilevičius, dr. V. Šimaitis, A. Repšienė ir A. Juškevičius. Stovi iš kairės į dešinę: V. Pocius, J. Bagdžius, J. Švedas, K. Povilaitis, S. Pranckevičius, J. Norkus, A. Orentas ir A. Repšys.

JAV LB VIDURIO VAKARŲ APYGARDOS APYLINKĖS ATSTOVŲ SUVAŽIAVIME 1974 M. BALANDŽIO 21 D. VYČIŲ SALĖJE CHICAGOJE BUVO IŠRINKTA APYGARDOS VALDYBA IR KONTROLĖS KOMISIJA.

JAV LB Vidurio Vakarų Apygardos Valdybos nariai pareigomis pasiskirstė:

Pirmininkas	Andrius Juškevičius
Vicepirmininkai:	J. Bagdžius,
" "	Dr. Z. Danilevičius,
" "	V. Pocius,
" "	S. Pranckevičius,
" "	Dr. V. Šimaitis,
" "	J. Švedas.
Sekretorius	A. Orentas.
Izdininkas	A. Repšys.

JAV LB Vidurio Vakarų Kontrolės Komisijos nariai pareigomis pasiskirstė:

Pirmininkė:	Antanina Repšienė
Nariai:	Julius Norkus ir Kazimieras Povilaitis

Augustinas Orentas
Sekretorius
Chicago, 1974. 5. 10.

Andrius Juškevičius
Pirmininkas

(sk)

ŠIS TAS IŠ VENEZUELOS

Š.m. balandžio 20 d. G.V. Tamašauskai suruošė savo vyresniosios dukters Vidos, Universiteto baigimo progą, įgyjant dipl. dantistės Dr. laipsnį, platesnio pobūvio subuvima-vaišes, turistinio viešbučio PIPO patalpose, Maracay mieste. Tarp svečių matėsi Dr. Vidos buv. profesorius, jos krikšto tėvai, studijų laikotarpio kolegos bei šiaip jos ir jos tėvų bičiulių lietuvių ir venezueliečių bei kitų tautybių atstovų.

Ta pačia proga reikia pastebėti, kad Dr. Vidos jaunesniosios seserys Rasa ir Laima taipogi studijuoja.

vis naujiems laisvės žygiams.

Prieš 30 metų tragiškai užmerkė akis ir atsigulė amžinam poilsui ne savo gimtojo krašto žemė, kurią jis taip mylėjo. Užmigo jis laisvės kovų nebaigęs, o palikęs tęsti mums -- gyviesiems.

Jo mirtį plačiai paminėjo viso laisvojo pasaulio spauda.

Antanas Smetona jau istorinė asmenybė ir jo vaidmuo Lietuvos istorijoje rasti tinkamą vietą. Jis buvo kovos žmogus, o jo stipriausias ginklas -- plunksna.

-- Spauda sveria ne mažiau, -- sakė jis, -- kaip viena kuri didžiųjų valstybių. Ji didis kultūros įrankis informacija ir propaganda.

A. Smetona krikščioniškos kultūros žmogus, savo tautinę ideologiją grindęs tautinių ir religinių principų darna. Iš visų žmogaus savybių Smetonai svarbiausia pareiškimas, labiausiai išryškintas asmenybės kilnumą.

-- Žmonijos istorija rodo, kas atgyventa, tai nebe-grįžta, bet ne visa, kas atgyventa, be pėdsakų dingsta, -- sakė Smetona ir, šandien jau matome, kad šiuos žodžius lydi jo Lietuvos istorijai palikti pėdsakai.

(Kalba pasakyta š.m. gegužės 19 d. Washingtono suruoštame minėjime).

Rasa Carabobo Universitete: pramonės imonių organizaciją - administraciją, o jauniausioji Laima -- veterinariją VC Universitete, Maracay.

Dr. Vidos Tamašauskaitės pagerbimo pobūvyje dalyvavo apie šimtinę kvietinių svečių.

Balandžio mėn. pabaigoje ir gegužės pradžioje, savo metines atostogas praleido Venezueloje žinomas žurnalistas ir visuomenininkas Vincas Rastenis ir ponija. Rasteniai gegužės 5 d. dalyvavo lietuvių pamaldose ir po to Motinos Dienos minėjime, kurį organizavo Caracas apyl. valdyba su įdomia jaunųjų 'aktorių' programa, kurią pravedė Jūratė Statkutė de Rosales lietuvių ir ispanų kalboje, nes dalis vaikų yra iš mišrių šeimų.

Stud. Aras Mažeika sveikindamas Jūratę, šio parengimo progą iškėlė jai, anot jo pasisakymo, gražų gėlių 'Krūmą'. Pasibaigus programai, šio minėjimo vaikučių motinos visus dalyvius ir svečius pavaišino sumuštiniųiais, įvairiais pyragaičiais, saldumynais, o troškuliui nuraminti pateikė gaivinančių (ne alkoholinių) gėrimų. Gražu, malonu ir kultūringa.

INDUSTRIAL CLEAN AIR
OEHLER STEEL DIV.
2444 Gilchrist Rd.
Akron, Ohio 44305

LAY OUT MEN
FITTER—WELDERS (MIG & STICK)
LEADERS with blueprint experience in structural steel and plate.

APPLY AT PLANT OFFICE

(42-43)

ISIDĖMETINAS IŠRADIMAS

Geriausia Amerikoje ir Europoje "JIB Haarplege-Lotion" preparatas sulaukia plaukų slinkimo, netikina pleiškenas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralių plaukų spalvą. JIB vartodami nebūsite nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoje: JIB Medicine List. 8 uncijos 16 savaičių \$6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovams: 2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

PADEJO VEINIKĄ PRIE A. SMETONOS KAPO

Praeitą sekmadienį, gegužės 26 d. ALT S-gos Clevelando skyriaus nariai drauge su ramovėnais Knolwood mauzoliejuje aplankė Lietuvos prezidento Antano Smetonos kapą ir padėjo gėlių vainiką. Ta proga ALT S-gos skyriaus pirmininkas dr. Antanas Butkus tarė trumpą žodį, apibūdindamas velionies nuopelnus, o velionies vaikaitis pianistas Antanas Smetona papasakojo keletą prisiminimų akimirų apie savo senelį.

Po to, buvo aplankytas ALT S-gos garbės nario Kazio Karpiaus ir jo žmonos kapai ir padėtos gėlės bei įsmeigta tautinė vėliavėlė. Aleksas Laikūnas trumpame žodyje iškėlė velionies nuopelnus lietuvių ir tautinei sąjungai.

Pirmadienį, gegužės 27 d. prezidento A. Smetonos kapą aplankė ir gėlėmis papuošė Clevelando šauliai, vadovaujami dr. K. Pautieniaus. Prie kapo žodį tarė velionies sūnus adv. Julius Smetona.

• Vincas Juodvalkis, buvęs Vilties draugijos išdėninkas, dabar gyvenęs Kalifornijoje, su žmona Aldona šiuo metu vieši Clevelande.

• SLA 14 kuopos priešseiminis narių susirinkimas įvyks birželio 2 d., sekmadienį. Pradžią 4 val. po pietų. Susirinkimas įvyks Noros ir Vytauto Braziulių sodyboje. Visi nariai prašome dalyvauti, kad galėtumėm aptarti būsimo seimo klausimus.

PASAULINIS FUTBOLAS PIREMNYBES MATYSIT CLEVELANDE...

Nuo birželio 13 iki liepos 7 d. Vokietijoje įvyks pasaulinės futbolo (soccer)

1974 m. pirmenybės, kurios bus transliuojamos specialiu tinklu per satelitą ir Amerikoje bus galima matyti tik rezervuotose salėse.

Clevelande pirmenybės rodys Arenoje. Žiūrėkit tvarkaraštį skelbime.

Finalinės rungtynės įvyks liepos 7 d., kurias vietoje stebės apie 74 tūkstančiai žiūrovų.

Dideliame ekrane jūs matysite perduodamas rungtynes tiesiog iš aikštės, lyg būtumėte vietoje.

Nepamirškite bilietus įsigyti iš anksto, Arenos kasoje, 3717 Euclid Ave. Daugiau apie šias futbolo rungtynes galėsite sužinoti iš Mario programos WZAK radijo nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 v. ryt., penkt. 2-3 v. p. p., šešt. 11 val. naktį iki sekmadienio 4 val. ryto.

DVIGUBA ŠEIMOS ŠVENTĖ

Gegužės 27 d. Edvardas Stepas, žmonos vardinių proga, Lietuvių Namuose suruošė gražų pobūvį. Ponią Joaną pasveikinti susirinko giminės ir gausus būrys bičiulių, viso per 70 asmenų.

Pobūvį pradėjo sūnus inž. Kęstutis Stepas. Susirinkusieji sugiedojo Ilgiausių Metų ir ta proga išgerę taurę šampano, sėdo prie stalų prie skaniai paruoštų užkandžių.

Pobūvio metu Lietuvių Namų administratorius Z. Dučmanas, sveikindamas p. Joaną, priminė, kad p. Stepas švenčia dvigubą šventę, nes Edvardui Stepui sukako 60 metų amžiaus. Ta proga visi susirinkusieji sugiedojo jam Ilgiausių Metų ir vaišinosi iki vėlaus vakaro.

CLEVELAND TRUST ĮSTEIGIA TOGETHER KLUBĄ

Tai specialus patarnavimas apimantis 12 finansinių šakų, įskaitant kelionių apdraudas.

Jo šūkis yra "12 didelių kelių kaip taupyti pinigą ir džiaugtis gyvenimu."

Priklatus klubui galės naudotis nekainuojančiu čekių patarnavimu, BankAmericard, Fast Cashier

Bank-in-a-Box, paskolų gavimų, kelionių čekiais ir nelaimių apdrauda iki 10,000 dol.

Teiraukitės platesnių informacijų kiekviename Cleveland Trust banko skyriuje.

• George V. Voinovich, Cuyahoga County Auditor, primena, kad sulaukusieji pensininko (65 m.) amžiaus ir norintieji gauti mokesčių sumažinimą ant savo nejudomojo turto, turi paduoti pareiškimus iki birželio 3 d. Praeity metais tokie sumažinimai buvo padaryti 37,842 asmenims.

Pareiškimus galima gauti County Auditor įstaigoje.

MECHANICAL—DRAFTSMAN

MINIMUM OF THREE TO FOUR YEARS EXPERIENCE
FABRICATION LAYOUT
MINIMUM OF 4 YEARS EXPERIENCE
Rate \$4.56 per hour plus incentive
Excellent personal and family benefits. Some overtime
Apply in person to: Industrial Relation Mgr. Department
THE BLACK CLAWSON COMPANY
605 CLARK ST.
MIDDELTON, OHIO 45042
An Equal Opportunity Employer (40-43)

WANTED AT ONCE FOR A METAL WORK PLANT 1ST CLASS DIE SETTERS

Experienced DIE SETTER, for small Punch Presses
also
FOREMAN
Experienced to take charge of small Punch Press Department, Assembly line, Projection welders, etc.
Steady day shift. Paid fringes
Call 216-633-8680
(after 5 p. m. 216-867-7729) (40-42)

WOMAN

For general light housekeeping. 2 days per week. No small children. University Heights Area.
Call Mrs. Siegel after 6 p. m. 216-381-4986 (40-47)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED ALL AROUND MACHINISTS

Must have job shop experience & be able to set up work from blue prints & close tolerance.
For all shifts
To Relocate to Baton Rouge La. If you are not accurate, fast & dependable, don't waste your time or ours. \$7.50 per hour. Hospitalization, steady work for qualified men, paid holidays & vacation. Ask for Mr. Cop 504-654-8261. (40-46)

WANTED EXPERIENCED AUTOMATIC SCREW MACHINE TURRET LATHE SET UP MEN & OPERATORS

Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. Steady work, days.
MODERN SCREW PRODUCTS CO.
2307 N. 9th
St. Louis, Mo.
314-231-7337 (38-44)

WANTED EXPERIENCED UPHOLSTERERS PAD-UP TRIMMERS

WOOD MACHINE OPERATORS (Should be knowledgeable in set up equipment as well as basic machines)
FURNITURE REPAIRMAN with touch up experience
Steady work.
Apply in person
BIANCO MFG. CO.
1449 South 39
St. Louis, Mo. (40-42)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN or 1ST CLASS SKILLED ALL AROUND SET UP MEN

Bored with the same old thing? Thinking of living in a small community away from the hustle and bustle of city life?
A fast growing division of a major automobile replacement parts manufacturer is seeking experienced metal turning machinists and set-up people for a new machining operation.
We have good benefits and will relocate you.
Write or contact the Personnel Manager at
THE AUTOMOTIVE CONTROLS CORP.
DIVISION OF THE ECHLIN MANUFACTURING COMPANY
725 McKinley Ave., Litchfield, IL 62056
(217) 324-2161
An Equal Opportunity Employer (38-42)

OHIO EMPLOYER HAS IMMEDIATE NEEDS FOR EXPERIENCED MOULD—MOLD MAKERS MACHINISTS MACHINE SET UP MEN AND GLASS BLOWERS GLASS CUTTERS GATHERS PRESSERS BIT BOYS

Union wages and steady employment for experienced workers.
Apply Call or write to: Personnel Mgr.
INTERPACE TIFFIN GLASS CO.
P. O. Box 667, Tiffin, Ohio 44883
Call 419-447-5315 between 8:30 to 12 noon & 1 to 5 P. M.
An Equal Opportunity Employer (40-42)

MAINTENANCE MEN BOILER OPERATORS AND GENERAL FACTORY HELP WANTED

Excellent Wages and Fringes.
APPLY 8 TO 10 A. M. and 2 TO 4 P. M.
616-842-4000
EAGLE OTTAWA LEATHER CO.
200 N. BEECH TREE St.
GRAND HAVEN, MICH.
An Equal Opportunity Employer
These is a strike at the place at which employment is offered. The employment offered is in place of employees involved in the strike. (41-44)

7 DIENOS ČIKAGOJE...

(Atkelta iš 8 psl.)

svečių ir, jai pačiai nieko nežinant ir neįtariant, į salę buvo atvesta Audronė Simonaitytė su tėveliu bei kitais artimaisiais. Ansamblio v-bos pirm. B. Vindašiui atidarius pokūvį, kun. G. Kiauskui sukalbėjus malda ir dr. L. Kriaučeliūnui perėmus pobūvio vadovavimą, tuojau paaiškėjo, kad pobūvis skirtas dirigentei A. Simonaitytei pagerbti jos mokslo baigimo progą. Ovacijos ir nuosirdūs šypsniai lydėjo neilgą oficialią programą ir vėliau sekusias turtingas vaišes. Šalia kitų, išgirdome trumpus žodžius iš mūsų muzikos patriarcho prof. J. Žilevičiaus lūpų, taip pat 70 m. amžiaus sukakties proga pasveikintas prof. Vl. Jakubėnas, smagiai pakalbėjęs Dainavos kapelionas bei "tretysis ansamblio dirigentas" kun. A. Stašys ir kt. Taip pat kalbėjo ir buv. Dainavos meno vadovas muz. P. Ramonas. Aplamai visa ši šventė, A. Simonaitytei tikrai nelaukta ir netikėta, praėjo labai gerose nuotaikoje, nes buvo pagerbta ta jauna moteris, kuri, kaip kad daugelis tiki dar ilgam laikui pratęs Dainavos ansamblio egzistenciją, nes ji žėruoja ta pačia šiluma ir patrauklumu, kuria žėravo ansamblio pirmūnaimuz. Stepas Sodeika ir rež. G. Velickas, abu seniai jau mirę. Pagarba ir ansamblio globėjams Kriaučeliūnams, nes jiems tas turtingas pobūvis nemažai kainavo.

* VIENAS iš mūsų svariausių asmenybių muzikų tarpe, prof. kompozitorius Vladas Jakubėnas, kilęs iš dainose skendusio Biržų krašto, sulaukė 70 m. amžiaus sukakties. Kai dainavėčiai A. Simonaitytės pagerbime garbingam sukaustuvininkui sugiedojo Ilgiausių metų, kompozitorių paklausiau, kuri diena jo gyvenime buvo pati įspūdingiausia? Kompozitorius, nieko nelaukęs, tuojau atsakė, kad pernai, kai buvo suruoštas didysis jo pagerbimo koncertas Marijos aukšt. mokyklos salėje. Paklaustas, ar nesigaili palikęs Lietuvą, kompozitorius atsakė, kad ir išeivijoje jis dirba su lietuviais ir lietuviams. Darbas, žinoma, būtų buvęs naudingas ir likus Lietuvoje. Bet asmenybės kulto laikais kas galėjo užtikrinti, kad nebūsi deportuotas į Sibirą ar kitaip sunaikintas. Laisvoji lietuvių išeivija džiaugiasi turėdama kūrybingą komp. Vl. Jakubėną savo tarpe ir tegaliam palinkėti sveikų bei darbinių ateities metų.

MAINTENANCE

Men for county manufacturer to maintain heavy industrial equipment. Knowledge of presses, milling machines, heat treating furnaces, and control instruments required. Must be experienced and work any shift. Call Louis Sell
314-225-5222
8 A. M. to 4:30 P. M. (42-46)

AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATORS
Needed to complete recent expansion program. Positions available for day and afternoon shifts.
NEW PLANT
MODERN EQUIPMENT
MIST CONTROL
UNIFORMS
PROFIT SHARING
INCENTIVE PROGRAM
LIFE INSURANCE
HEALTH INSURANCE
WAGE SCALE FROM \$5.20 PER HR. TO \$6.80 PER HR.
Excellent working conditions
Apply at
LINCOLN PARK SCREW PRODUCTS
13201 Hancock Dr., Taylor, Mi.
313-287-3810 (40-42)

WANTED EXPERIENCED UPHOLSTERERS PAD-UP TRIMMERS
WOOD MACHINE OPERATORS (Should be knowledgeable in set up equipment as well as basic machines)
FURNITURE REPAIRMAN with touch up experience
Steady work.
Apply in person
BIANCO MFG. CO.
1449 South 39
St. Louis, Mo. (40-42)

TAUPYKITE DABAR

SANTAUPOS, PADETOS
IKI 10 DIENOS MENESIO
NES NUOSIMCIUS NUO
MENESIO PIRMOS.

WE PAY HIGHEST RATES:
7 1/4% — 4 yr. Certificates (Min. \$10,000)
6 1/4% — yr. Certificates (Min. \$1,000.00)

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois, 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

MAGNAVERDE PRESENTS

WORLD CUP SOCCER

AT CLEVELAND ARENA
JUNE 13 thru JULY 7
Live via Satellite from Germany—Giant Screen Color
FIFA 1974 WORLD CUP TEAMS

NO HOME TV

DATE	EVENT NO.	MATCH	TIME
THU JUNE 13*	1	INAUGURAL CEREMONIES plus BRAZIL vs YUGOSLAVIA	10:00 AM 12:00 Noon
SAT JUNE 15	2	URUGUAY vs NETHERLANDS plus ITALY vs HAITI	11:00 AM 1:00 PM
TUE JUNE 18*	3	BRAZIL vs SCOTLAND	2:30 PM
WED JUNE 19*	4	ITALY vs ARGENTINA	2:30 PM
SAT JUNE 22	5	SCOTLAND vs YUGOSLAVIA	11:00 AM
SAT JUNE 22	6	W.GERMANY vs E.GERMANY	2:30 PM
SUN JUNE 23	7	ITALY vs POLAND	11:00 AM
WED JUNE 26*	8	TEAMS TO BE ANNOUNCED JUNE 23	11:00 AM
SUN JUNE 30	9	TEAMS TO BE ANNOUNCED JUNE 23	2:30 PM
WED JULY 3*	10	TEAMS TO BE ANNOUNCED JUNE 23	11:00 AM
WED JULY 3*	11	TEAMS TO BE ANNOUNCED JUNE 23	2:30 PM
SUN JULY 7	12	CLOSING CEREMONIES plus CHAMPIONSHIP FINAL	10:00 AM 11:00 AM

TICKETS ON SALE NOW

AT ARENA BOX OFFICE
ALL TICKETRON OUTLETS and
MAJOR TICKET AGENCIES.
For ticket information at
CLEVELAND ARENA,
phone: (216) 361-3706

PRICES:

ROUND	EVENT NO.	GENERAL ADMISSION	RESERVED
QUARTER FINAL	1 THRU 7	\$ 8.00	\$10.00
SEMI-FINAL	8 THRU 13	10.00	12.00
CHAMPIONSHIP FINAL	14	10.00	15.00

*Children under 12. Half Price weekday matches Monday thru Friday

CLEVELAND ARENA

3717 Euclid Avenue

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Dirvos novelės 1974 m. konkursui gautos šios novelės:

Vylyauda — "Sampariukas", Albos — "Vagis".

Novelėms atsiųsti terminas š. m. birželio 15 d. Premiją 500 dol. skiria Simas Kašielionis.

ISRINKTA NAUJA NEW YORKO ALT TARYBA

Gegužės 9 d. Woodhavene, Fifi restorane, įvyko metinis NY Apygardos ALT visuotinis susirinkimas, ku-

riame buvo išrinkta sekančioms metams nauja vadovybė. Praėjusiais metais vadovavo socialdemokratai. Pagal nustatytą tvarką ateinančioms metams ALT vadovybę perėmė tautininkai. ALT pirmininku išrinktas dr. Eugenijus Noakas. Dabartinę valdybą sudaro: pirmininkas dr. E. Noakas, vicepirmininkai — adv. Steponas Bredes, ir Albertas Oslapas, sekretorius Alfonsas Koncė, išdininkas Ignas Gasiliūnas. (kk)

Buvęs ALT New Yorko skyriaus pirm. adv. Steponas Bredes perduoda pareigas naujam išrinktam pirmininkui dr. Eugenijui Noakai. K. Klastausko nuotr.

P A D Ė K A

Liūdesio valandoje, mirus mūsų brangiam vyrui, tėveliui, uošviui ir seneliui

A. A.

DR. JUOZUI JURKŪNUI

nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie suteikė jam paskutinę pagarbą ir pareiškė mums užuojautą.

Didžiai gerbiamam prelatui J. Kučingui, kun. dr. A. Olšauskui, kurie lankė jį ligoninėje ir paskutinėmis gyvenimo dienomis teikė Šv. Sakramentus, už maldas, Šv. Mišių aukavimą ir maldas kapuose. J. Čekanauskienėi ir R. Dapšiui už giedojimą bažnyčioje. Įgaliotam ministeriui St. Lozoraičiui, Italijoje, Pasiuntinybės patarėjui J. Kajeckui, Washington, Generaliniam Garbės Konsului dr. J. Bielskiui, Los Angeles, konsului dr. J. Žmuidzinui, Kanadoje, Generaliniam konsului A. Simučiai, New Yorke, dr. A. Geručiai, Šveicarijoje.

A. Mažeikai tvarkiusiam visą laidotuvių eigą, Neo-Lithuania korporantams už garbės sargybą pamaldų metu, karsto nešėjams — Neo-Lithuania korporantams, Tautinės Sąjungos ir Tautinių Namų nariams; tarusiems kapinėse atsisveikinimo žodį: ALT-bos Los Angeles sk. pirm. A. Skiriui, Liet. Bendruomenės Los Angeles pirm. K. Prišmantui, Tautinės Sąjungos ir Vilties D-jos vardu A. Mažeikai, Žurnalistų Sąjungos — dr. G. Valančiui, I. Laisvę žurnalo redak. J. Kojeliui, Neo-Lithuania vardu E. Balceriui, Los Angeles jūrų skautams.

Visiems aukojusiems Šv. Mišioms, už gėlių vainikus ir puokštes ir už palydėjimą į amžino poilsio vietą. Visiems taip gausiai aukojusiems Lietuvių Fondui, vėlionies vardo jamžiniui.

Dėkojame visiems pareiškusiems mums užuojautą žodžiu ir raštu ir buvusiems kartu su mumis šio liūdesio metu.

Giliame nuliūdime likę

žmona, sūnūs, marti ir anūkė

Med. dr. VLADUI MARKEVIČIUI

mirus Vokietijoje, jo dukroms dr. VALEI

ir žentui BALIUI BARKAMS bei jų duk-

relėms LAIMAI ir RITAI Australijoje ir

ALDONAI ir žentui KAZIMIERUI GRIS-

KAMS Chicagoje reiškiu nuoširdžią užuo-

jautą

Vincas Kizlaitis

Inž. vyr. sktn. JUOZUI BULOTAI

mirus, jo žmonai, sūnams, dukrai ir artimiesiems

gilią užuojautą reiškiu

Vincas Kizlaitis

PAMINĖJO ROMĄ KALANTĄ

Palm Beach County LSS būrys, vadovaujamas P. Mikšio, gegužės 18 d. Juno Beach metodistų bažnyčioje, paminėjo tragišką R. Kalantos Kaune susideginimo sukaktį.

Po pamaldų P. Mikšys pakvietė čia vasarojusį svečią Vytautą Čėsna paskaityti liudininkų parodymus apie tą tragediją.

Po minėjimo šaulės-moterys paruosė skanias vaišes ir kavutę ir susirinkusieji apylinkės lietuviai turėjo progą vienas kitą arčiau pažinti ir prisiminti apie nesibaigiančią kovą už Tėvynės išlaisvinimą.

LIETUVIŲ POEZIJOS DIENOS CHICAGOJE

Gegužės 31 d. ir birželio 1 d. Jaunimo centro kavinėje įvyks dviejų dienų poezijos šventė, pavadinta "Poezijos pavasaris Chicagoje". Gegužės 31 d. 8 v. v. kavinėje bus platus lietuvių poezijos montažas, suprojektuotas iš aktorių recitatyvinių įrašų, muzikinių efektų ir skaidrių.

Birželio 1 d. 2 val. popiet ten pat bus rodomas poeto Mykolo Vaitkaus filmas ir Jono Aisčio viso gyvenimo nuotraukų skaidrinis filmas, klausantis iš juostos poeto kalbos ir poezijos skaitymo. Po šio susitikimo su Vaitkum ir Aisčiu ten pat lietuvių poezijos problemomis kalbės ir bendrąjį pašnekesį moderuos Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas kun. L. Andriekus.

Tos pačios dienos vakare 7 val. Jaunimo centro kavinėje bus poezijos vakaras, kuriame savo kūrybą skaitys Chicago ir artimesnių kolonijų lietuviai rašytojai. Lietuviškoji visuomenė yra kviečiama poezijos šventėje dalyvauti.

• Vladas Būtėnas, Dirvos bendradarbis, išvyko dviem savaitėm atostogų į Kanadą ir jo skiltis "7 Dienos Chicagoje" pasirodys tik po atostogų.

• Aleksandras Danta, buvęs nepriklausomoje Lietuvoje finansų viceministeris, iš Australijos atvyko į JAV ir šiuo metu vieši New Yorke. Jo sūnus dr. Gytis Danta, gyvenantis Anglijoje, atvyksta į tarptautinį gydytojų suvažiavimą Bostone, birželio 10-12 d., kur dalyvaus mokslininkų simpoziume.

• Pranciškonų vasarvietė Kennebunkporte, Maine, šios vasaros sezonui ruošia plati kultūrinė programa iš koncertų, literatūros vakarų ir paskaitų. Sezonas prasideda birželio 29 d. ir baigiasi rugsėjo 2 d. — Darbo švente. Pas pranciškonus kasdien atstogauja apie 150-200 lietuvių. Kultūrinė atmosfera labai gyva.

WANTED 1ST CLASS SKILLED MILLING MACHINE OPERATOR & SET UP MEN

Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. STEADY EMPLOYMENT with excellent fringe benefit program. Opening in company with high growth potential. Good rates and overtime. Call 313-689-4300. 9 A.M.-5 P.M.

LOVELL EXTRUSION CO. 690 W. MAPLE, TROY, MICH.

An Equal Opportunity Employer (42-44)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

OF 1ST CLASS SKILLED OD-ID GRINDER LATHE OPERATORS GEAR OPERATOR

Must have job shop experience & set up own jobs. Paid benefits. RIVERSIDE SPLINE & GEAR 521 ALGER ST. MARINE CITY, MICH. 48039 313-765-8302 (42-41)

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Grupė dalyvių prie a. a. dr. Stepono Biežio paminklo.

V. A. Račkausko nuotr.

• KAI sekmadienį, gegužės 19 d. po 10 val. mišių iš jėzuitų koplyčios plaukė lauk didelė minia žmonių, tuoju suvokiau, kad tai prieš metus mirusiojo dr. Stepo Biežio gerbėjai, draugai bei bendraminčiai, nes už velionį kaip tik buvo laikomos tos mišios. Tą akimirka ir mano širdyje kilo daug sentimentų šviesiajam dr. S. Biežiui, nes kiekviena proga, kada tik susitikdavom, jis visada uždėdavo ranką ant pečių ir ką nors naujo bei šilto pasakydavo. Iš koplyčios automobilių eilė nuvyko į šv. Kazimiero kapines, kur buvo pašventintas dail. Vl. Vijeikio projekto paminklas, ateinančioms kartoms ženklinsias didžio lietuvių kapą ir priminsias jo vardą. Po pietų Tautiniuose namuose įvykusi akademija velioniui prisiminti sutraukė daug publikos ir buvo pravesta sklandžiai bei tikrai įdomiai. Kalbėtojų (tai daliai vadovavo T. Blinstrubas) ir menininkų (vadovavo muz. A. Kalvaitis) eilė nebuvo trumpa, bet visa akademija užtruko tik apie 1 val. ir 45 min. ir todėl išpūdis liko malonus ir atmintinas. Antra vertus, velionio nereikėjo garbinti tuščiais žodžiais, nes vien tik faktų iškėlimas iš velionio plačiašakės veiklos jau kalbėjo už velionio asmens didybę. Smulkiau minėjimo eigą parašys kiti korespondentai, bet čia rašantis, aukštai vertindamas visus kalbėjusius bei meninę programą atlikusius, ilgai negalės užmiršti pagrindinę kalbą pasakiusio inž. J. Jurkūno, ypač kai jo kalboje, sklandžiai papasakojant apie dr. S. Biežio gyvenimą ir jo nuveiktus darbus, vis atskambėdavo velionio gimtojo Blūdžių kaimo leitmotyvas apie dainuojančius kaimo vyrus, kurių aidai, dr. S. Biežiui dirbant platų ir šakotą lietuvišką visuomeninį darbą, visada lydėdavo jį. Ir dabar dr. S. Biežis, tas antusias lietuvių tautos Tumas. Vaižgantas, iš širdies mylėjęs visus lietuvius, iš aukštybių, tikriausia klausosi gimtojo Blūdžių kaimo vy-

Skautai su našle Ona Biežiene ir paminklo autoriumi dail. V. Vijeikiu. Iš kairės: v. s. Tallat-Kelpša, trys skautės padėjusios gėles prie paminklo, našlė Ona Biežienė, v. s. V. Vijeikis ir tautininkė v. s. A. Namikienė. V. A. Račkausko nuotr.

rus dainų ir jaučiasi laimingas, savo žemišką kelionę paskyręs lietuviams ir lietuvių tautai. Į minėjimo parengiamuosius darbus buvo įsijungusios net 22 organizacijos. Jų vardai buvo paskelbti minėjimui pasibaigus.

Audronė Simonaitytė

• ROOSEVELT universiteto muzikos konservatorijai š.m. gegužės 15 buvo istorinė diena ta prasme, kad klausytojai, susirinkę į konservatorijos absolverentės rečitali diplomą gavimo progą, tiesiog nebetilpo į 300 sėdimų vietų turinčią konservatorijos koncertų salę. Ta absolverentė, rengusi rečitalį, buvo ne kas kita, o lietuvaite Audronė Simonaitytė. Lietuvių visuomenės

susidomėjimas buvo nuostabus. Dainavos ansamblio nariai, neolituanai, tautinės srovės žmonės, įvairių sričių mūsų menininkai, Chicago Lietuvos operos ir Grandies atstovai bei kiti sudarė tą gausią publiką, kurios galėjo būti per 500. Patys konservatorijos vadovai po rečitalio A. Simonaitytėi pasakė, kad tiek publikos ši salė jų atmintyje dar nėra mačius. Tą patį girdėjo ir salės gale sėdėjęs inž. J. Jurkūnas iš konservatorijos studentų - amerikiečių, kurių, taip pat nemažai rečitalyje buvo. Sol. A. Simonaitytė, dainavusi mokyklos nustatytą išimtinai svetimaus muzikų repertuarą, susilaukė daug aplodismentų, o kai bisui dar padainavo lietuvių kompozitoriaus kūrinių, atrodė, kad salės lubos pakils nuo triukšmingų bei entuziastingų ovacijų, kuriomis lietuvių klausytojų dauguma išreiškė ir tautinę demonstraciją. Po pasisekusio rečitalio mūsų solistė paskendo gėlių puokštėse. Jų buvo tikrai daug. Kai kam gali kilti klausimas: kodėl sol. Audronė Simonaitytė tokia populiari lietuvių visuomenėje? Už tai, kad ji su šypsena lūpose visada ir visur, kai tik paprašoma, eina lietuviams padėti: operai, Grandžiai, Dainavai, neolituanams ir visiems. Čia ir yra Audronės Simonaitytės didybė ir už tai ji lietuvių taip mėgstama. O lietuviui, reikalui atėjus, pasirodo labai vieningi. Toji lietuvių vienybė ir ižiebė istorinę dieną Roosevelt universiteto muzikos konservatorijoje š.m. gegužės 15 d.

• DAINAVOS ansamblis su globėjais Irena ir dr. L. Kriaučeliūnais gegužės 18 d. vakare savo dirigentei A. Simonaitytei surengė staigmeną. Į buv. Čiurlionio galerijos patalpas Jaunimo centre jie sukvietė per 100 muzikų, dainavičių bei kitų

Prie paminklo žodį tarė ALT S-gos Chicago skyriaus pirm. P. Bučas (dešinėje). Į kairę: minėjimo rengimo komiteto pirmininkas T. Blinstrubas, paminklo šventinimą atlikęs kun. J. Borevičius ir kt.

K. Pocius nuotr.

(Nukelta į 7 psl.)